

Co-funded by
the European Union

«Προώθηση της συμπεριληπτικής μάθησης μέσω της εκπαίδευσης με βάση τη φύση για παιδιά με νευροδιαφορετικότητα»

2025-1-CY01-KA210-SCH-000349465

ΕΚΘΕΣΗ από την Ανάλυση Αναγκών

Συντάχθηκε από

Co-funded by
the European Union

Η παρούσα έκθεση παρουσιάζει τα ευρήματα μιας διακρατικής μελέτης που διεξήχθη στο πλαίσιο του έργου «Πρώθηση της συμπεριληπτικής μάθησης μέσω της εκπαίδευσης με βάση τη φύση για παιδιά με νευροδιαφορετικότητα». Η έρευνα διεξήχθη τον Μάρτιο του 2026 σε τρεις χώρες: τη Βόρεια Μακεδονία, την Κροατία και την Κύπρο. Το έργο στοχεύει στην ενίσχυση της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης, διερευνώντας τον τρόπο με τον οποίο η μάθηση με βάση τη φύση μπορεί να υποστηρίξει μαθητές με αυτισμό και άλλες μορφές νευροδιαφορετικότητας.

Η μελέτη εξετάζει τις εμπειρίες, τις πρακτικές και τις ανάγκες των εκπαιδευτικών όσον αφορά την συμπεριληπτική και τη φυσιοκεντρική εκπαίδευση. Εστιάζει σε βασικούς τομείς, όπως το επαγγελματικό υπόβαθρο, το εκπαιδευτικό πλαίσιο, τη χρήση υπαίθριων δραστηριοτήτων, την αυτοπεποίθηση στην υποστήριξη μαθητών με νευροδιαφορετικότητα και τα αντιληπτά εμπόδια στην εφαρμογή. Μια συγκριτική προσέγγιση επιτρέπει τον εντοπισμό τόσο κοινών προτύπων όσο και διαφορών ανά χώρα.

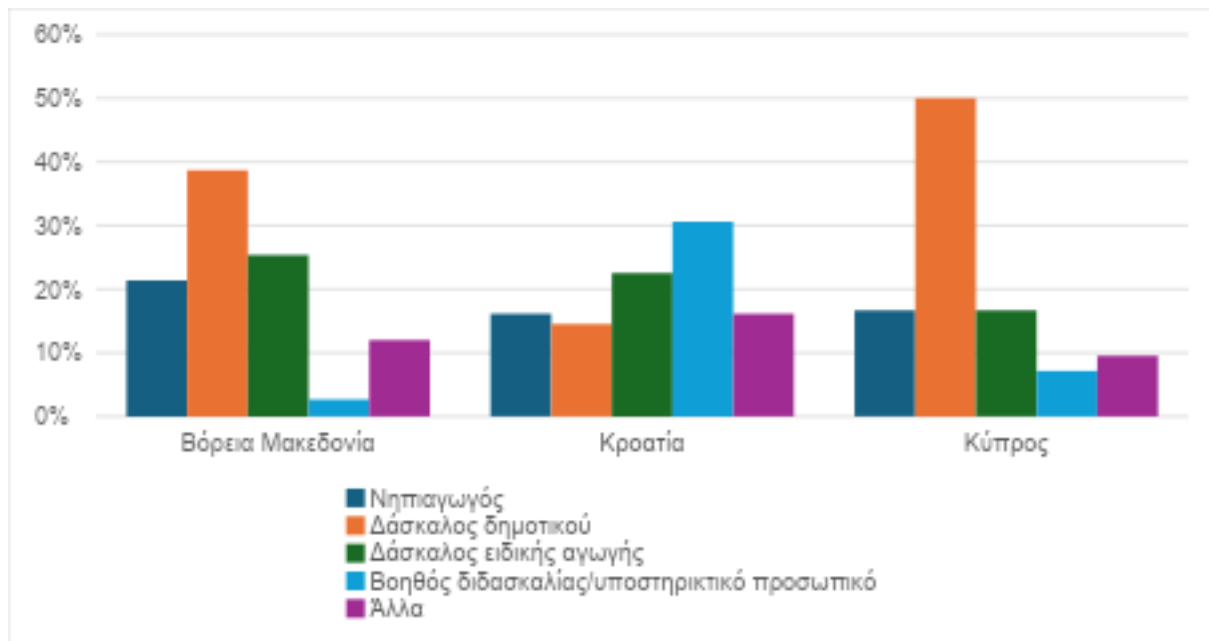
Τα ευρήματα δείχνουν ότι οι περισσότεροι συμμετέχοντες εργάζονται σε γενικά, δημόσια και κυρίως αστικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, και ότι ένα μεγάλο ποσοστό υποστηρίζει ήδη μαθητές με νευροδιαφορετικότητα στην καθημερινή τους πρακτική. Ωστόσο, η ενσωμάτωση της μάθησης με βάση τη φύση παραμένει ασυνεπής, συχνά περιορίζεται σε περιστασιακή χρήση και επηρεάζεται από παράγοντες όπως η πρόσβαση σε φυσικά περιβάλλοντα, οι ευκαιρίες κατάρτισης και τα επίπεδα αυτοπεποίθησης.

Η παρούσα έκθεση επισημαίνει ένα χάσμα μεταξύ των ευθυνών των εκπαιδευτικών και της ετοιμότητάς τους να συνδυάσουν αποτελεσματικά τις πρακτικές ένταξης με τη μάθηση στην ύπαιθρο. Με τον εντοπισμό αυτών των προκλήσεων και αναγκών, η μελέτη παρέχει μια βάση για την ανάπτυξη πρακτικών πόρων, στοχευμένης κατάρτισης και στρατηγικών βασισμένων σε τεκμηρίωση, με σκοπό την υποστήριξη πιο συμπεριληπτικών και ελκυστικών μαθησιακών περιβαλλόντων για παιδιά με νευροδιαφορετικότητα.

Τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στο **Σχήμα 1** δείχνουν ότι η κατανομή των επαγγελματικών ρόλων ποικίλει μεταξύ των τριών χωρών, παρουσιάζοντας σαφείς διαρθρωτικές διαφορές στο εκπαιδευτικό προσωπικό. Στη Βόρεια Μακεδονία, το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων αποτελείται από δασκάλους δημοτικού (39%), ακολουθούμενους από εκπαιδευτικούς ειδικής αγωγής (25%) και νηπιαγωγούς (21%). Στην Κροατία, οι βοηθοί διδασκαλίας/το βοηθητικό προσωπικό αντιπροσωπεύουν τη μεγαλύτερη ομάδα (31%), σημαντικά υψηλότερη από ό,τι σε άλλες χώρες, ακολουθούμενοι από δασκάλους ειδικής αγωγής (23%) και δασκάλους προσχολικής εκπαίδευσης (16%). Στην Κύπρο, το δείγμα κυριαρχείται από δασκάλους δημοτικού (50%), ενώ οι δάσκαλοι προσχολικής εκπαίδευσης (17%) και οι δάσκαλοι ειδικής αγωγής (17%) εκπροσωπούνται σε περίπου ίσες αναλογίες. Σε όλες τις χώρες, η κατηγορία «Άλλα» παραμένει σχετικά χαμηλή (10–16%), υποδηλώνοντας ότι οι περισσότεροι συμμετέχοντες ανήκουν σε σαφώς καθορισμένους εκπαιδευτικούς ρόλους. Τα αποτελέσματα αυτά υπογραμμίζουν ότι η Κροατία βασίζεται περισσότερο στο βοηθητικό προσωπικό, ενώ η Βόρεια Μακεδονία και η Κύπρος βασίζονται περισσότερο στους επαγγελματίες εκπαιδευτικούς, ειδικά στο επίπεδο της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

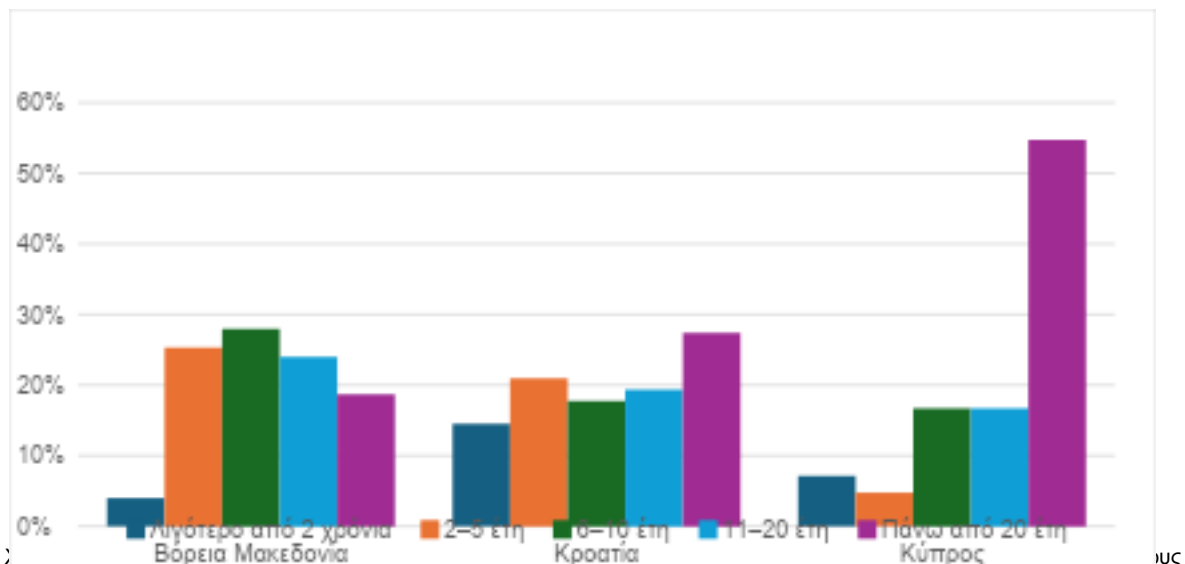

Co-funded by
the European Union

Σχήμα 1. Τρέχων ρόλος των συμμετεχόντων

Το **Σχήμα 2** παρουσιάζει την κατανομή των ετών διδακτικής εμπειρίας. Το δείγμα αποτελείται γενικά από έμπειρους εκπαιδευτικούς, με κάποιες διαφορές μεταξύ των χωρών. Στη Βόρεια Μακεδονία, οι περισσότεροι συμμετέχοντες ανήκουν στις ηλικιακές ομάδες των 6–10 ετών (28%) και των 2–5 ετών (25%), γεγονός που υποδηλώνει μια σχετικά ισορροπημένη κατανομή εμπειρίας μεσαίου επιπέδου. Στην Κροατία, η μεγαλύτερη ομάδα έχει πάνω από 20 χρόνια εμπειρίας (27%), ακολουθούμενη από 2–5 χρόνια (21%) και 11–20 χρόνια (19%), γεγονός που υποδηλώνει ένα μείγμα επαγγελματιών που βρίσκονται στην αρχή της καριέρας τους και επαγγελματιών με μεγάλη εμπειρία. Στην Κύπρο, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων έχει πάνω από 20 χρόνια εμπειρίας (55%), γεγονός που υποδηλώνει ένα εργατικό δυναμικό με μεγάλη εμπειρία σε σύγκριση με τις άλλες χώρες. Το ποσοστό των συμμετεχόντων με λιγότερο

; συντάκτες και δεν αντανakλούν απαραίτητα τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ φέρουν ευθύνη για αυτές.

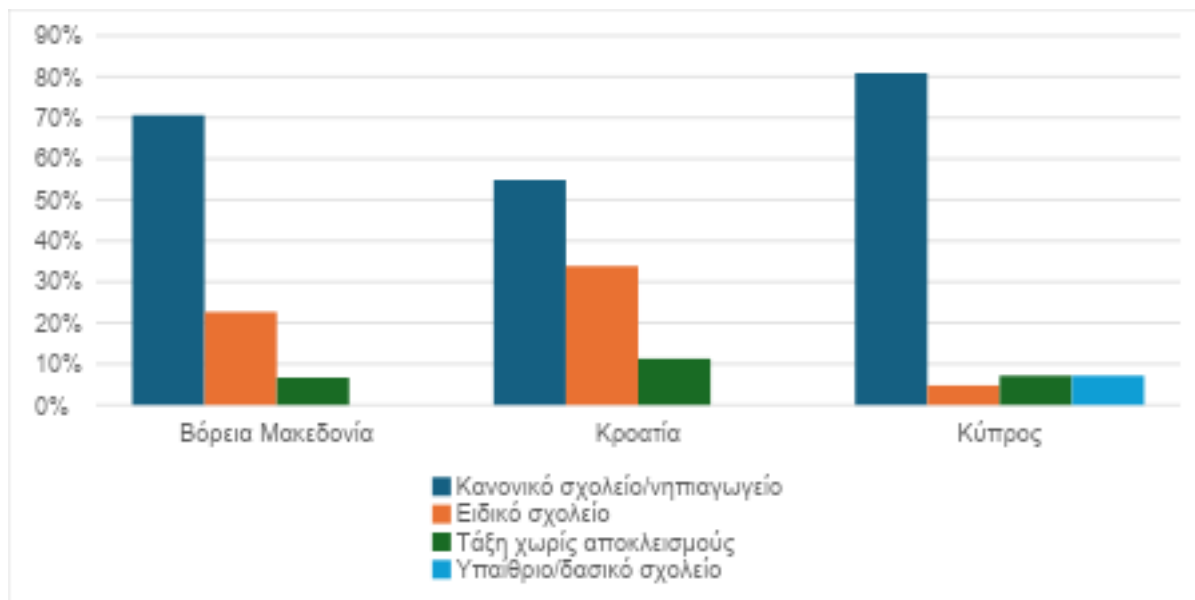
Co-funded by
the European Union

από 2 χρόνια εμπειρίας είναι χαμηλό σε όλες τις χώρες (4–15%), δείχνοντας περιορισμένη εκπροσώπηση εκπαιδευτικών που βρίσκονται στην αρχή της καριέρας τους. Συνολικά, τα δεδομένα δείχνουν ότι το δείγμα αποτελείται κυρίως από έμπειρους εκπαιδευτικούς, ιδιαίτερα στην Κύπρο.

Σχήμα 2. Έτη διδακτικής εμπειρίας των συμμετεχόντων

Όπως φαίνεται στο **Σχήμα 3**, η κατανομή των εκπαιδευτικών πλαισίων δείχνει ότι η γενική εκπαίδευση είναι το κυρίαρχο πλαίσιο και στις τρεις χώρες. Στη Βόρεια Μακεδονία, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων εργάζεται σε γενικά σχολεία/νηπιαγωγεία (71%), ακολουθούμενα από ειδικά σχολεία (23%), ενώ οι τάξεις χωρίς διαχωρισμό (7%) έχουν μικρότερη εκπροσώπηση. Στην Κροατία, τα γενικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα είναι επίσης τα πιο συνηθισμένα (55%), αλλά υπάρχει ένα αξιοσημείωτο υψηλότερο ποσοστό ειδικών σχολικών περιβαλλόντων (34%) σε σύγκριση με τις άλλες χώρες, μαζί με κάποια εκπροσώπηση των τάξεων χωρίς αποκλεισμούς (11%). Στην Κύπρο, η γενική εκπαίδευση κυριαρχεί κατά συντριπτική πλειοψηφία (81%), με πολύ χαμηλή εκπροσώπηση των ειδικών σχολείων (5%), των τάξεων χωρίς αποκλεισμούς (7%) και μικρή παρουσία σχολείων υπαίθρου/δάσους (7%). Τα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα χωρίς αποκλεισμούς και υπαίθρου/δάσους παραμένουν περιορισμένα σε όλες τις χώρες, υποδηλώνοντας ότι τα εναλλακτικά ή χωρίς αποκλεισμούς μοντέλα δεν έχουν ακόμη εφαρμοστεί ευρέως. Συνολικά, τα ευρήματα υποδηλώνουν ότι η γενική εκπαίδευση παραμένει το κύριο περιβάλλον, ενώ τα εξειδικευμένα και εναλλακτικά περιβάλλοντα είναι λιγότερο διαδεδομένα και διαφέρουν από χώρα σε χώρα.

Σχήμα 3. Εκπαιδευτικό περιβάλλον των συμμετεχόντων

Το Σχήμα 4 υπογραμμίζει τις διακρατικές διαφορές. Η γεωγραφική κατανομή των σχολείων δείχνει μια ισχυρή συγκέντρωση σε αστικές περιοχές και στις τρεις χώρες. Στη Βόρεια Μακεδονία, σχεδόν όλοι οι συμμετέχοντες προέρχονται από αστικές

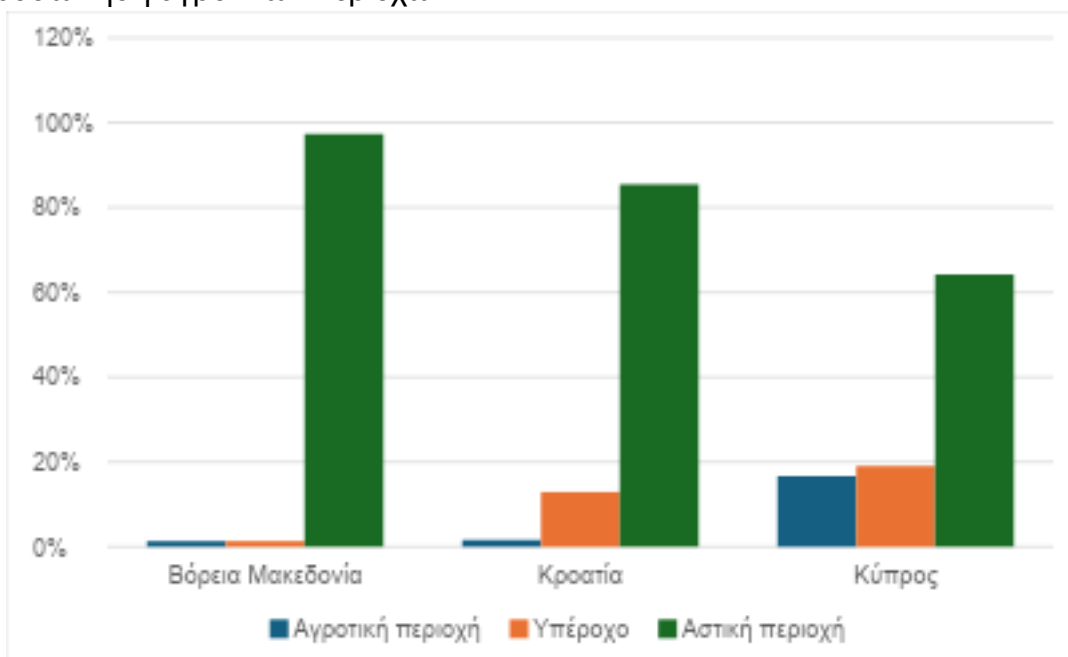
Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται ανήκουν αποκλειστικά στους συντάκτες και δεν αντανakλούν απαραίτητα τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ φέρουν ευθύνη για αυτές.

Co-funded by
the European Union

περιοχές (97%), με ελάχιστη εκπροσώπηση από προαστιακές (1%) και αγροτικές περιοχές (1%). Στην Κροατία, οι αστικές περιοχές κυριαρχούν επίσης (85%), αλλά τα προαστιακά (13%) και αγροτικά σχολεία (2%) είναι ελαφρώς πιο διαδεδομένα από ό,τι στη Βόρεια Μακεδονία. Στην Κύπρο, αν και οι αστικές περιοχές εξακολουθούν να αντιπροσωπεύουν την πλειοψηφία (64%), υπάρχει μια πιο ισορροπημένη κατανομή, με υψηλότερα ποσοστά σχολείων σε προαστιακές (19%) και αγροτικές περιοχές (17%). Η παρουσία σχολείων σε αγροτικές και προαστιακές περιοχές είναι πιο αξιοσημείωτη στην Κύπρο, υποδηλώνοντας μεγαλύτερη γεωγραφική ποικιλομορφία στο δείγμα σε σύγκριση με τις άλλες χώρες. Συνολικά, τα δεδομένα δείχνουν ότι τα ευρήματα αντανakλούν κυρίως αστικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, με περιορισμένη εκπροσώπηση αγροτικών περιοχών.

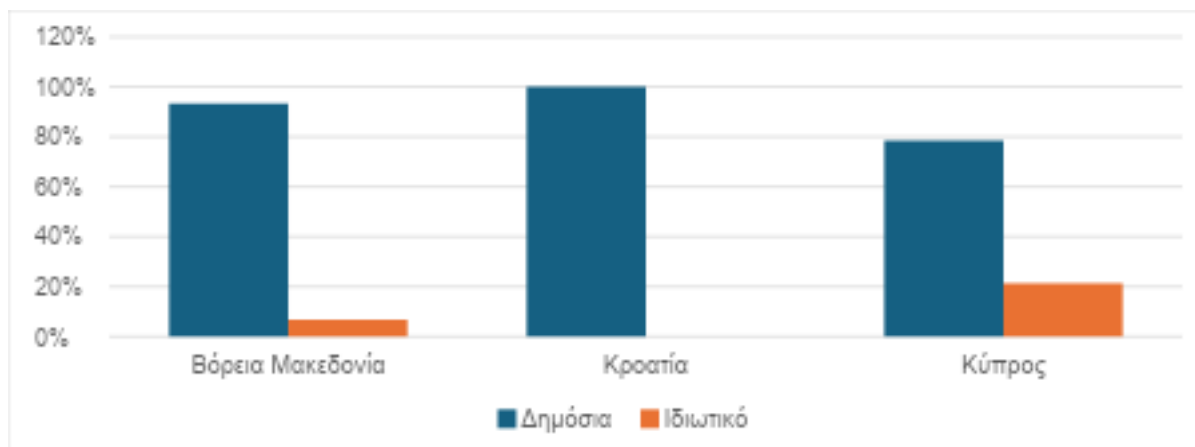

Σχήμα 4. Τοποθεσία του σχολείου του συμμετέχοντα

Μια σύγκριση μεταξύ των χωρών (Σχήμα 5) δείχνει ότι η δημόσια εκπαίδευση κυριαρχεί και στις τρεις χώρες. Στη Βόρεια Μακεδονία, η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων (93%) εργάζεται σε δημόσια ιδρύματα, ενώ μόνο ένα μικρό ποσοστό (7%) απασχολείται σε ιδιωτικά ιδρύματα. Στην Κροατία, όλοι οι συμμετέχοντες (100%) προέρχονται από δημόσια ιδρύματα, χωρίς καμία εκπροσώπηση από τον ιδιωτικό τομέα. Στην Κύπρο, αν και τα δημόσια ιδρύματα εξακολουθούν να κυριαρχούν (79%), τα ιδιωτικά ιδρύματα (21%) είναι πιο εμφανή σε σύγκριση με άλλες χώρες. Τα δεδομένα δείχνουν ότι η ιδιωτική εκπαίδευση διαδραματίζει συνολικά περιορισμένο ρόλο, με την Κύπρο να παρουσιάζει το υψηλότερο επίπεδο συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα. Συνολικά, τα ευρήματα υποδηλώνουν ότι τα αποτελέσματα της μελέτης αντανakλούν σε μεγάλο βαθμό τα δημόσια εκπαιδευτικά συστήματα.

Co-funded by
the European Union

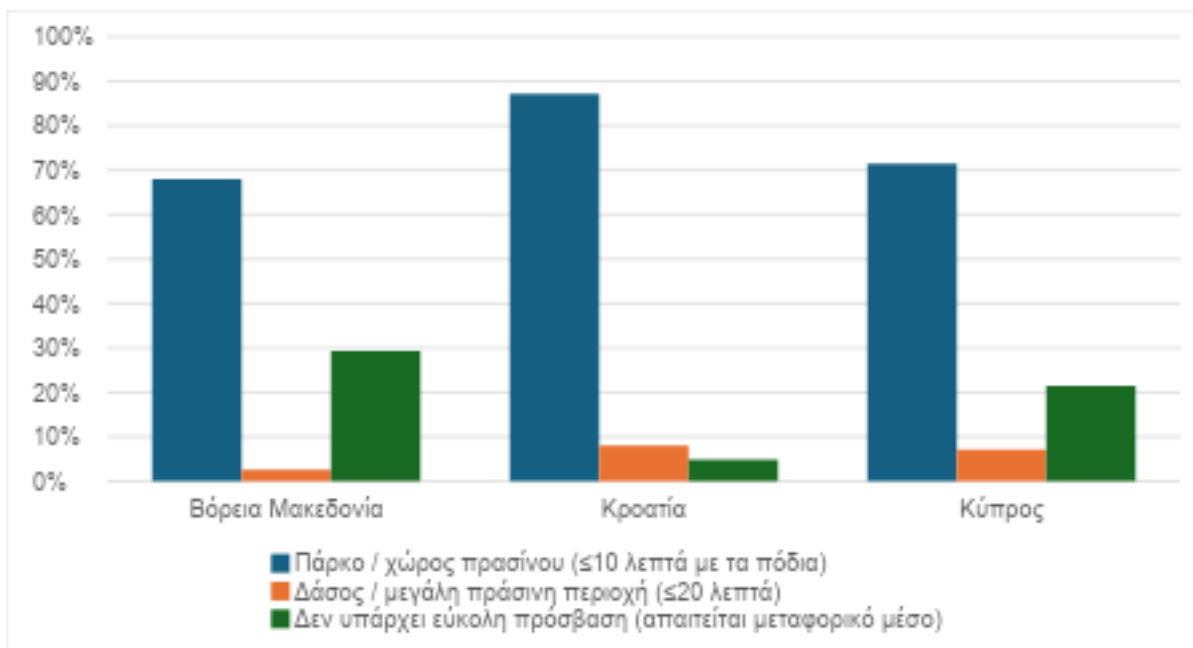
Σχήμα 5. Τύπος ιδρύματος των συμμετεχόντων

Η πρόσβαση σε φυσικά περιβάλλοντα (Σχήμα 6) ποικίλλει μεταξύ των τριών χωρών, με σαφείς διαφορές στη διαθεσιμότητα και την εγγύτητα. Στη Βόρεια Μακεδονία, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων αναφέρει πρόσβαση σε πάρκο ή πράσινο χώρο σε κοντινή απόσταση (68%), ενώ ένα αξιοσημείωτο ποσοστό δηλώνει ότι δεν έχει εύκολη πρόσβαση (29%) και μόνο ένα μικρό ποσοστό έχει πρόσβαση σε μεγαλύτερες φυσικές περιοχές, όπως δάση (3%). Στην Κροατία, η πρόσβαση σε κοντινούς χώρους πρασίνου είναι πολύ υψηλή: το 87% αναφέρει πάρκα σε κοντινή απόσταση, ενώ μόνο το 5% αναφέρει ότι δεν έχει εύκολη πρόσβαση και το 8% αναφέρει πρόσβαση σε μεγαλύτερα φυσικά περιβάλλοντα. Στην Κύπρο, το 71% των συμμετεχόντων αναφέρει πρόσβαση σε κοντινά πάρκα, ενώ ένα υψηλότερο ποσοστό σε σύγκριση με την Κροατία (21%) δηλώνει ότι δεν έχει εύκολη πρόσβαση και το 7% αναφέρει πρόσβαση σε δάση ή μεγάλες πράσινες περιοχές. Η διαθεσιμότητα κοντινών χώρων πρασίνου είναι υψηλότερη στην Κροατία, ενώ η Βόρεια Μακεδονία και η Κύπρος αντιμετωπίζουν μεγαλύτερες προκλήσεις όσον αφορά την προσβασιμότητα.

Συνολικά, ενώ οι περισσότεροι συμμετέχοντες έχουν κάποιο βαθμό πρόσβασης σε φυσικά περιβάλλοντα, ένα σημαντικό ποσοστό —ιδίως στη Βόρεια Μακεδονία και την Κύπρο— αντιμετωπίζει εμπόδια που ενδέχεται να περιορίσουν την υλοποίηση δραστηριοτήτων που βασίζονται στη φύση.

Co-funded by
the European Union

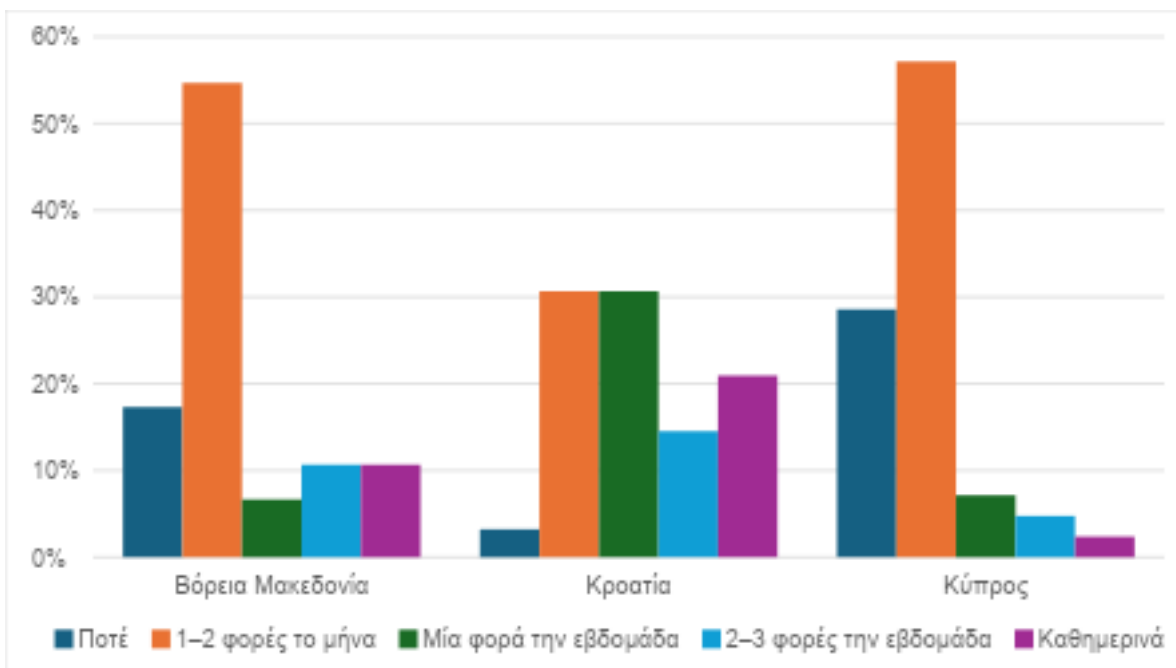
Σχήμα 6. Πρόσβαση στα φυσικά περιβάλλοντα του σχολείου των συμμετεχόντων

Τα δεδομένα στο **Σχήμα 7** αποκαλύπτουν ότι η συχνότητα των δραστηριοτήτων που βασίζονται στη φύση ποικίλει μεταξύ των χωρών, με τους περισσότερους εκπαιδευτικούς να συμμετέχουν σε τέτοιες δραστηριότητες περιστασιακά και όχι τακτικά.

Στη Βόρεια Μακεδονία, η πιο συνηθισμένη συχνότητα είναι 1-2 φορές το μήνα (55%), ακολουθούμενη από μικρότερα ποσοστά που συμμετέχουν εβδομαδιαία (7%), 2-3 φορές την εβδομάδα (11%) ή καθημερινά (11%), ενώ το 17% δηλώνει ότι δεν χρησιμοποιεί ποτέ δραστηριότητες που βασίζονται στη φύση. Στην Κροατία, η συμμετοχή είναι συχνότερη, με το 1-2 φορές το μήνα (31%) και το μία φορά την εβδομάδα (31%) να είναι εξίσου συνηθισμένα, και ένα υψηλότερο ποσοστό να συμμετέχει καθημερινά (21%) σε σύγκριση με τις άλλες χώρες. Μόνο ένα μικρό ποσοστό (3%) αναφέρει ότι δεν χρησιμοποιεί ποτέ τέτοιες δραστηριότητες. Στην Κύπρο, το κυρίαρχο μοτίβο είναι επίσης 1-2 φορές το μήνα (57%), αλλά ένα σχετικά υψηλό ποσοστό (29%) δηλώνει ότι δεν συμμετέχει ποτέ σε δραστηριότητες στη φύση, ενώ η τακτική συμμετοχή (εβδομαδιαία ή συχνότερα) παραμένει περιορισμένη. Η Κροατία παρουσιάζει υψηλότερο επίπεδο τακτικής συμμετοχής σε δραστηριότητες στη φύση, ενώ η Βόρεια Μακεδονία και η Κύπρος βασίζονται περισσότερο σε περιστασιακή εφαρμογή. Συνολικά, τα ευρήματα υποδηλώνουν ότι η μάθηση με βάση τη φύση δεν αποτελεί μια συνήθη πρακτική για τους περισσότερους εκπαιδευτικούς, με την πλειοψηφία να την εφαρμόζει σε περιορισμένη ή περιστασιακή βάση.

Co-funded by
the European Union

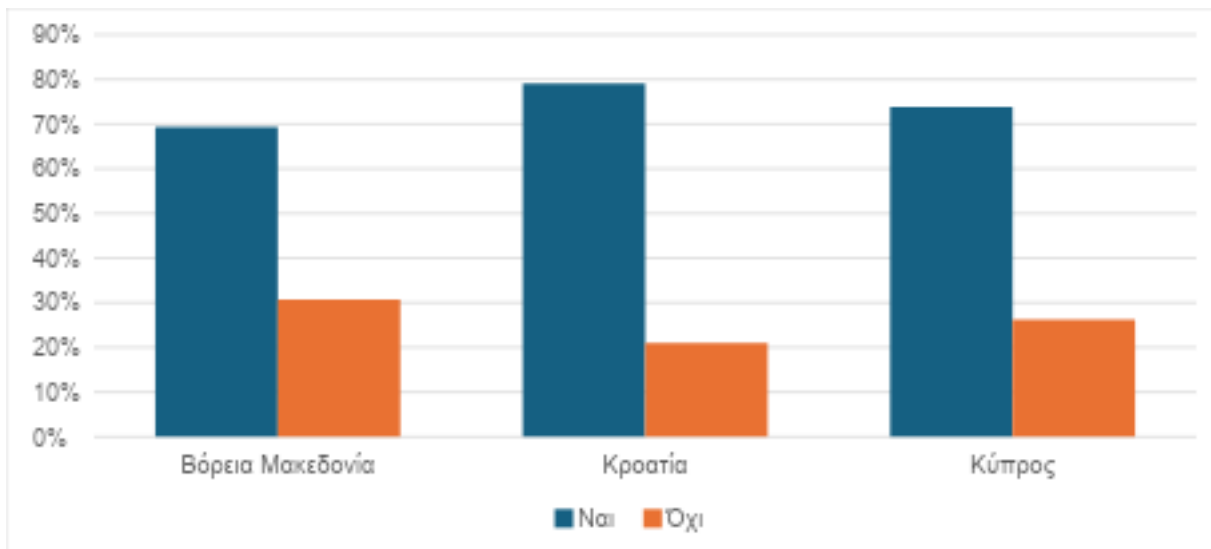

Σχήμα 7. Συχνότητα υλοποίησης δραστηριοτήτων με βάση τη φύση με μαθητές

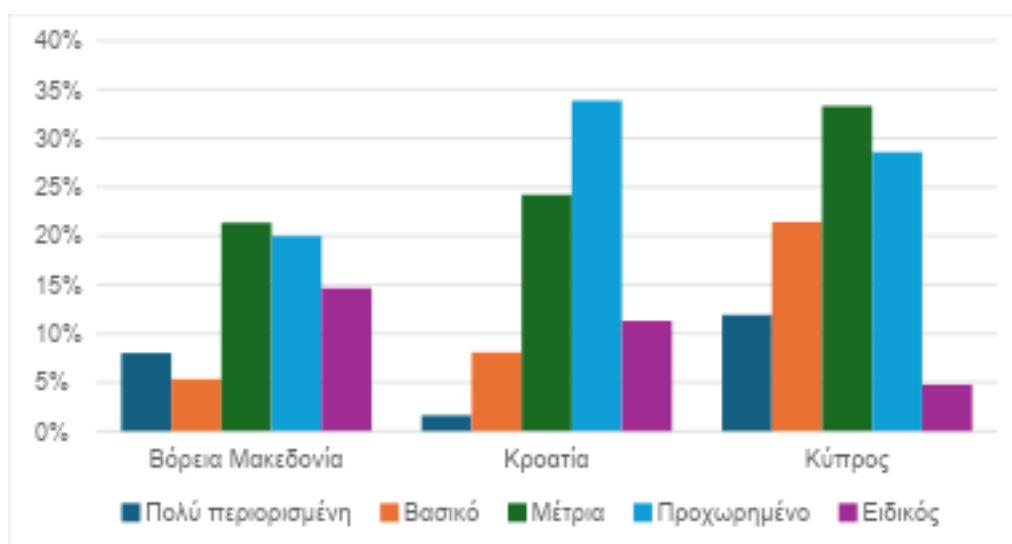
Ένα μεγάλο ποσοστό των συμμετεχόντων και στις τρεις χώρες αναφέρουν ότι εργάζονται με μαθητές με αυτισμό ή άλλες νευροδιαφορετικές διαταραχές, υποδηλώνοντας τη μεγάλη σημασία των πρακτικών ένταξης στην καθημερινή τους εργασία (**Σχήμα 8**). Στη Βόρεια Μακεδονία, το 69% των συμμετεχόντων αναφέρουν ότι εργάζονται με μαθητές με νευροδιαφορετικές διαταραχές, ενώ το 31% δεν το κάνουν. Στην Κροατία, το ποσοστό αυτό είναι ακόμη υψηλότερο: το 79% των συμμετεχόντων εργάζονται με μαθητές με νευροδιαφορετικές διαταραχές, ενώ μόνο το 21% δεν το κάνουν. Στην Κύπρο, το 74% των συμμετεχόντων αναφέρουν ότι εργάζονται με μαθητές με νευροδιαφορετικότητα, ενώ το 26% δεν εργάζονται με τέτοιους μαθητές. Η Κροατία παρουσιάζει το υψηλότερο επίπεδο εμπλοκής με μαθητές με νευροδιαφορετικότητα, ακολουθούμενη από την Κύπρο και τη Βόρεια Μακεδονία. Συνολικά, τα ευρήματα καταδεικνύουν ότι οι εκπαιδευτικοί σε όλες τις χώρες εμπλέκονται άμεσα στην υποστήριξη μαθητών με νευροδιαφορετικότητα.

Co-funded by
the European Union

Σχήμα 8. Τρέχουσα εργασία με μαθητές με αυτισμό ή άλλες νευροδιαφορετικές διαταραχές

Σχήμα 9. Επίπεδο εμπειρίας στην υποστήριξη μαθητών με αυτισμό και νευροδιαφορετικότητα

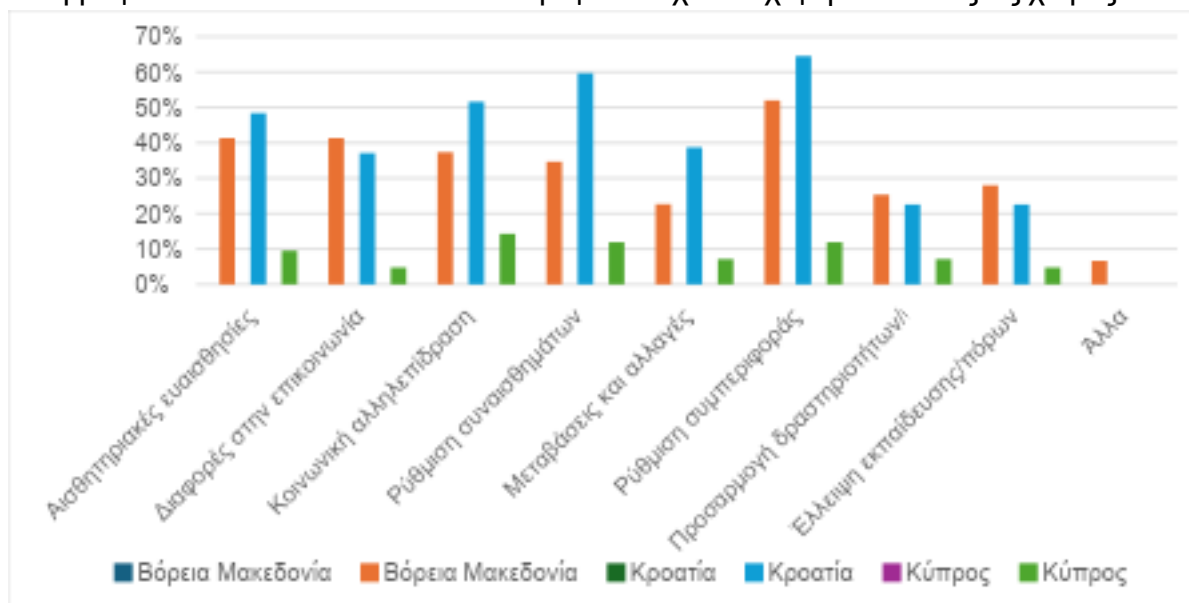
Τα επίπεδα εμπειρίας που αναφέρουν οι ίδιοι οι συμμετέχοντες στην εργασία με μαθητές με αυτισμό ή νευροδιαφορετικότητα ποικίλλουν μεταξύ των χωρών (Σχήμα 9), με τους περισσότερους συμμετέχοντες να αναφέρουν μέτρια έως προηγμένη εμπειρία. Στη Βόρεια Μακεδονία, οι μεγαλύτερες ομάδες είναι εκείνες με μέτρια (21%) και προηγμένη (20%) εμπειρία, ακολουθούμενες από τους ειδικούς (15%), ενώ λιγότεροι συμμετέχοντες αναφέρουν πολύ περιορισμένη (8%) ή βασική (5%) εμπειρία. Στην Κροατία, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων αναφέρει προηγμένη εμπειρία (34%), ακολουθούμενη από μέτρια (24%) και βασική (8%), με πολύ λίγους να αναφέρουν πολύ περιορισμένη εμπειρία (2%) και ένα μικρότερο ποσοστό να αυτοπροσδιορίζονται ως ειδικοί (11%). Στην Κύπρο, το πιο συνηθισμένο επίπεδο είναι το μέτριο (33%), ακολουθούμενο από το προηγμένη (29%) και το βασικό (21%), ενώ λιγότεροι συμμετέχοντες αναφέρουν πολύ περιορισμένη (12%) ή εξειδικευμένη (5%) εμπειρία. Η Κροατία ξεχωρίζει με το υψηλότερο ποσοστό συμμετεχόντων που αναφέρουν

Co-funded by
the European Union

προηγμένη εμπειρία, ενώ η Κύπρος παρουσιάζει ευρύτερη κατανομή με περισσότερους συμμετέχοντες στα βασικά και μέτρια επίπεδα. Συνολικά, τα ευρήματα υποδηλώνουν ότι οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί έχουν τουλάχιστον μέτριο επίπεδο εμπειρίας στην υποστήριξη μαθητών με νευροδιαφορετικότητα, αν και το ποσοστό των επαγγελματιών σε επίπεδο ειδικών παραμένει σχετικά χαμηλό σε όλες τις χώρες.

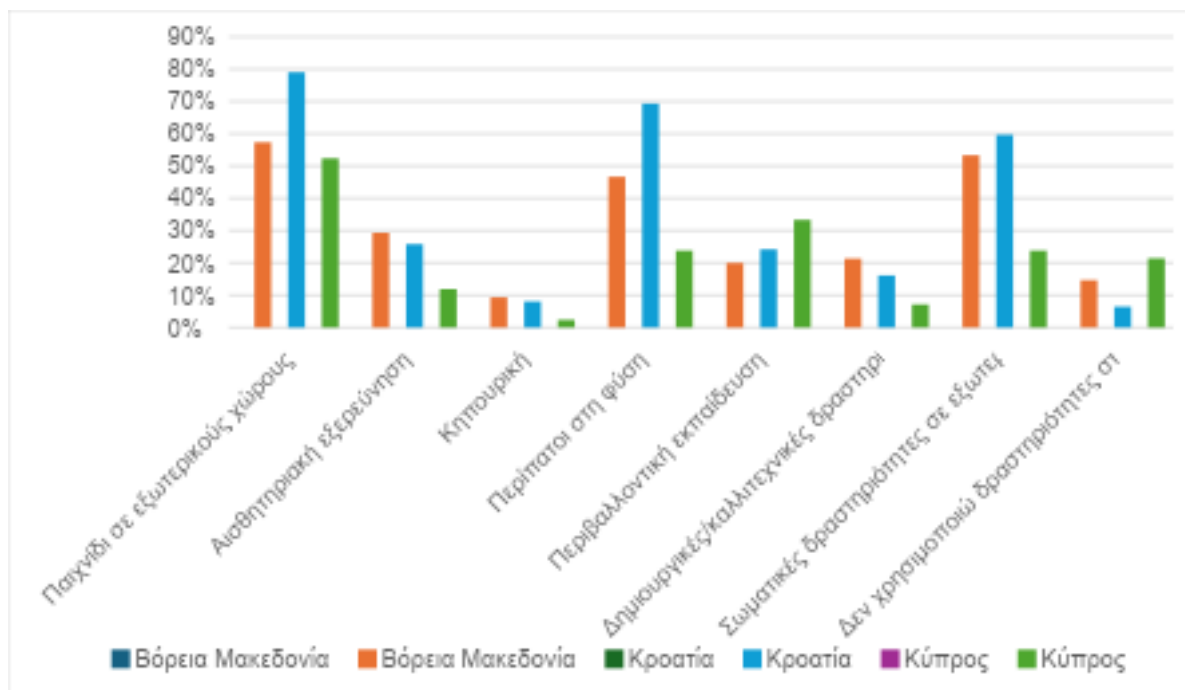

Σχήμα 10. Οι πιο συχνές προκλήσεις στην υποστήριξη μαθητών με αυτισμό

Όπως φαίνεται στο **Σχήμα 10**, οι συμμετέχοντες και στις τρεις χώρες αναφέρουν μια σειρά προκλήσεων κατά την υποστήριξη μαθητών με αυτισμό, με τις συμπεριφορικές και συναισθηματικές πτυχές να αναδεικνύονται ως οι πιο σημαντικές. Στη Βόρεια Μακεδονία, οι πιο συχνά αναφερόμενες προκλήσεις είναι η ρύθμιση της συμπεριφοράς (52%), οι αισθητηριακές ευαισθησίες (41%) και οι διαφορές στην επικοινωνία (41%), ακολουθούμενες από την κοινωνική αλληλεπίδραση (37%) και τη ρύθμιση των συναισθημάτων (35%). Στην Κροατία, η ρύθμιση της συμπεριφοράς αποτελεί τη σημαντικότερη πρόκληση (65%), ακολουθούμενη από τη ρύθμιση των συναισθημάτων (60%), την κοινωνική αλληλεπίδραση (52%) και τις αισθητηριακές ευαισθησίες (48%), γεγονός που υποδηλώνει έντονη έμφαση στις συμπεριφορικές και συναισθηματικές δυσκολίες. Στην Κύπρο, οι πιο συχνά αναφερόμενες προκλήσεις είναι η ρύθμιση των συναισθημάτων (περίπου 12–14%), η ρύθμιση της συμπεριφοράς (12%) και η κοινωνική αλληλεπίδραση (14%), αν και τα συνολικά ποσοστά είναι χαμηλότερα από ό,τι σε άλλες χώρες. Προκλήσεις όπως η προσαρμογή δραστηριοτήτων/υλικών και η έλλειψη κατάρτισης/πόρων υπάρχουν σε όλες τις χώρες, αλλά αναφέρονται λιγότερο συχνά από τις συμπεριφορικές και συναισθηματικές δυσκολίες. Η κατηγορία «Άλλα» καταλαμβάνει ένα μικρό ποσοστό, γεγονός που υποδηλώνει ότι οι αναφερόμενες προκλήσεις καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί.

Co-funded by
the European Union

Σχήμα 11. Τύποι δραστηριοτήτων με βάση τη φύση που χρησιμοποιούνται στην εκπαιδευτική πρακτική

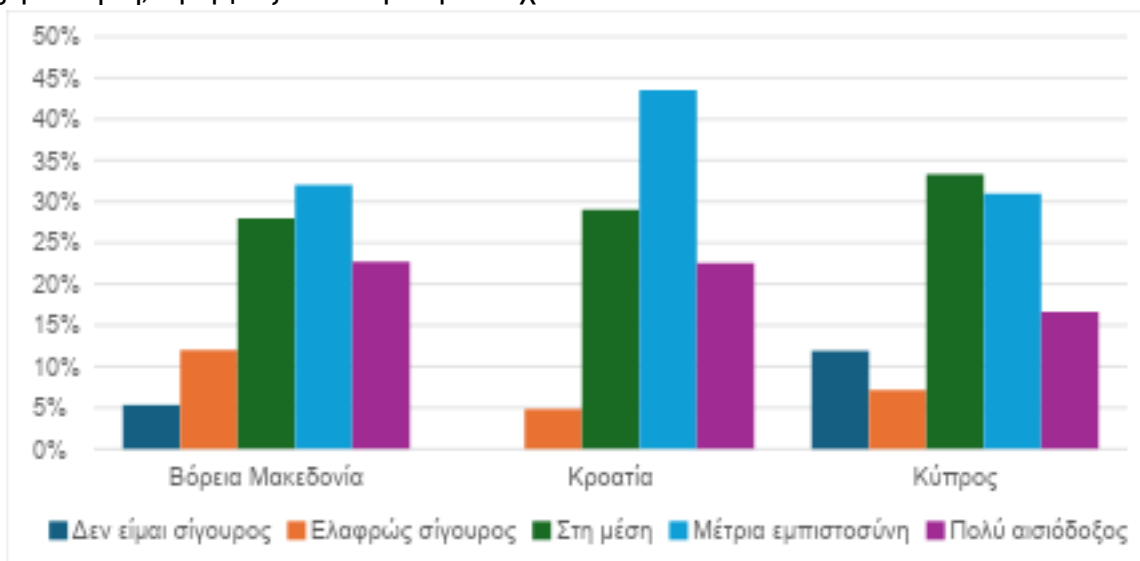
Το Σχήμα 11 υπογραμμίζει τις διακρατικές διαφορές στους τύπους δραστηριοτήτων με βάση τη φύση που χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί. Οι τύποι δραστηριοτήτων με βάση τη φύση που χρησιμοποιούν οι εκπαιδευτικοί ποικίλλουν μεταξύ των χωρών, με το παιχνίδι σε εξωτερικούς χώρους και τις σωματικές δραστηριότητες να είναι οι πιο συχνά εφαρμοζόμενες. Στη Βόρεια Μακεδονία, οι δραστηριότητες που χρησιμοποιούνται πιο συχνά είναι το παιχνίδι σε εξωτερικούς χώρους (57%), οι σωματικές δραστηριότητες σε εξωτερικούς χώρους (53%) και οι περίπατοι στη φύση (47%), ενώ η αισθητηριακή εξερεύνηση (29%) και η περιβαλλοντική εκπαίδευση (20%) χρησιμοποιούνται λιγότερο συχνά. Η κηπουρική (9%) παραμένει η λιγότερο συνηθισμένη δραστηριότητα. Στην Κροατία, το παιχνίδι σε εξωτερικούς χώρους είναι ιδιαίτερα διαδεδομένο (79%), ακολουθούμενο από τους περιπάτους στη φύση (69%) και τις σωματικές δραστηριότητες σε εξωτερικούς χώρους (60%), γεγονός που υποδηλώνει μια ισχυρή ενσωμάτωση της ενεργητικής μάθησης σε εξωτερικούς χώρους. Η αισθητηριακή εξερεύνηση (25%) και η περιβαλλοντική εκπαίδευση (24%) εκπροσωπούνται σε μέτριο βαθμό, ενώ η κηπουρική (7%) χρησιμοποιείται σπάνια. Στην Κύπρο, το παιχνίδι σε εξωτερικούς χώρους (52%) και οι σωματικές δραστηριότητες σε εξωτερικούς χώρους (23%) είναι οι πιο συνηθισμένες, ενώ η περιβαλλοντική εκπαίδευση (33%) χρησιμοποιείται περισσότερο από ό,τι σε άλλες χώρες. Η αισθητηριακή εξερεύνηση (12%) και η κηπουρική (2%) εφαρμόζονται λιγότερο συχνά. Ένα αξιοσημείωτο ποσοστό των συμμετεχόντων, ιδίως στην Κύπρο (21%) και τη Βόρεια Μακεδονία (15%), αναφέρουν ότι δεν χρησιμοποιούν καθόλου δραστηριότητες βασισμένες στη φύση, γεγονός που υποδηλώνει κενά στην εφαρμογή. Συνολικά, τα ευρήματα υποδηλώνουν ότι οι εκπαιδευτικοί τείνουν να δίνουν προτεραιότητα σε γενικές υπαίθριες και σωματικές δραστηριότητες, ενώ πιο

Co-funded by
the European Union

δομημένες ή εξειδικευμένες προσεγγίσεις, όπως η κηπουρική και η αισθητηριακή εξερεύνηση, εφαρμόζονται λιγότερο συχνά.

Σχήμα 12. Αυτοπεποίθηση των εκπαιδευτικών στον σχεδιασμό και τη διεξαγωγή συνεδριών σε εξωτερικούς χώρους/με βάση τη φύση

Όπως φαίνεται στο **Σχήμα 12**, η αυτοπεποίθηση των συμμετεχόντων όσον αφορά τον σχεδιασμό και τη διεξαγωγή δραστηριοτήτων σε εξωτερικούς χώρους ή στη φύση διαφέρει από χώρα σε χώρα, με τους περισσότερους εκπαιδευτικούς να αναφέρουν μέτρια επίπεδα αυτοπεποίθησης. Στη Βόρεια Μακεδονία, η μεγαλύτερη ομάδα δηλώνει ότι αισθάνεται μέτρια αυτοπεποίθηση (32%), ακολουθούμενη από όσους αισθάνονται μεσαία αυτοπεποίθηση (28%) και πολύ αυτοπεποίθηση (23%), ενώ μικρότερα ποσοστά αναφέρουν ελαφρά αυτοπεποίθηση (12%) ή καθόλου αυτοπεποίθηση (5%). Στην Κροατία, τα επίπεδα εμπιστοσύνης είναι γενικά υψηλότερα, με την πλειοψηφία να δηλώνει μέτρια εμπιστοσύνη (44%), ακολουθούμενη από μεσαία (29%) και πολύ εμπιστοσύνη (23%), ενώ πολύ λίγοι συμμετέχοντες δηλώνουν χαμηλή εμπιστοσύνη.

Στην Κύπρο, οι συμμετέχοντες κατανέμονται πιο ομοιόμορφα, με τη μεγαλύτερη ομάδα να δηλώνει μέτρια εμπιστοσύνη (33%), ακολουθούμενη από μεσαία εμπιστοσύνη (31%) και πολύ υψηλή εμπιστοσύνη (17%), ενώ ένα υψηλότερο ποσοστό σε σχέση με άλλες χώρες δηλώνει ότι δεν αισθάνεται εμπιστοσύνη (12%). Η Κροατία παρουσιάζει τη μεγαλύτερη συνολική εμπιστοσύνη, ενώ η Κύπρος παρουσιάζει μεγαλύτερη διακύμανση, συμπεριλαμβανομένου ενός υψηλότερου ποσοστού χαμηλότερων επιπέδων εμπιστοσύνης. Συνολικά, τα ευρήματα υποδηλώνουν ότι, ενώ πολλοί εκπαιδευτικοί αισθάνονται αρκετά σίγουροι για τη διεξαγωγή υπαίθριων δραστηριοτήτων, ένα σημαντικό ποσοστό εξακολουθεί να μην έχει ισχυρή αυτοπεποίθηση, γεγονός που υποδηλώνει την ανάγκη για περαιτέρω υποστήριξη και κατάρτιση.

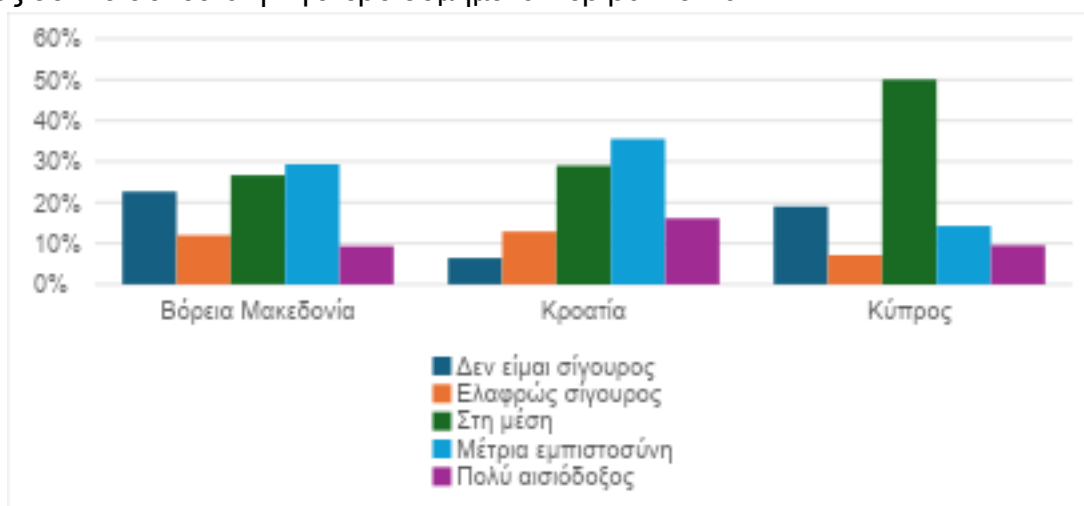
Η αυτοπεποίθηση των συμμετεχόντων όσον αφορά την υποστήριξη μαθητών με αυτισμό κατά τη διάρκεια υπαίθριων δραστηριοτήτων ή δραστηριοτήτων στη φύση (**Σχήμα 13**) τείνει να είναι μέτρια έως μέτρια προς υψηλή, με αξιοσημείωτες

Co-funded by
the European Union

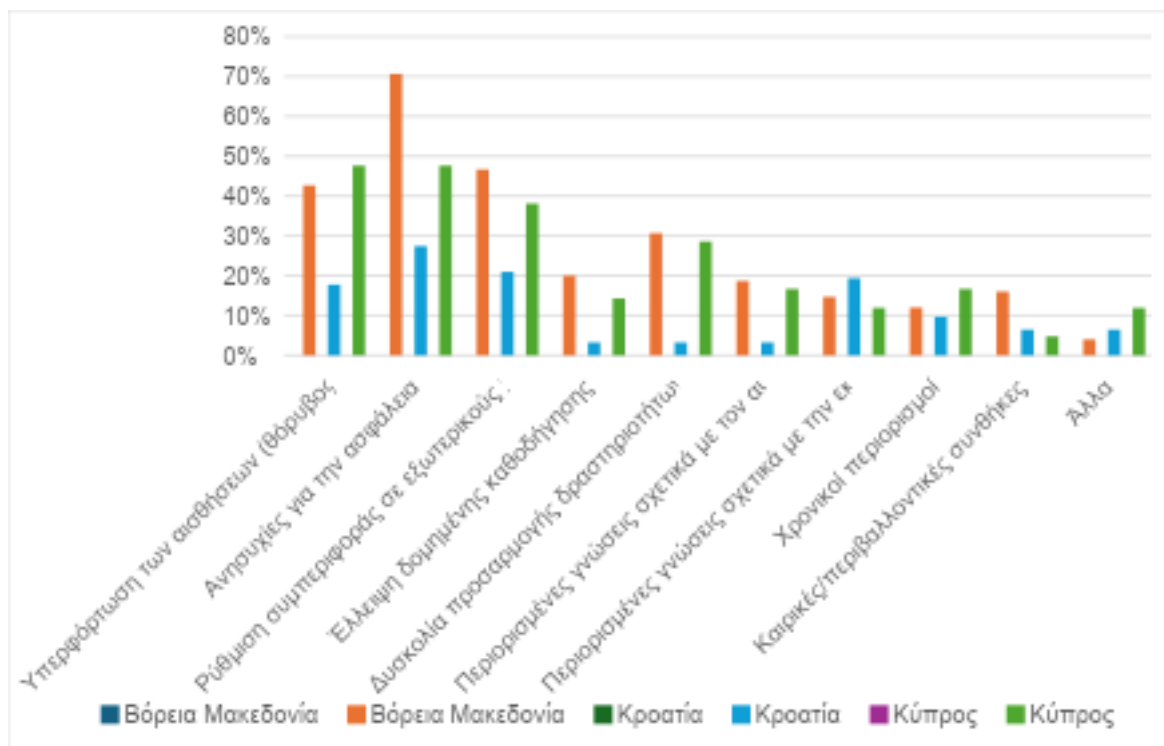
διακυμάνσεις μεταξύ των χωρών. Στη Βόρεια Μακεδονία, το μεγαλύτερο ποσοστό των συμμετεχόντων δηλώνει ότι αισθάνεται μέτρια αυτοπεποίθηση (29%) και μεσαία αυτοπεποίθηση (26%), ακολουθούμενο από την έλλειψη αυτοπεποίθησης (23%), ενώ λιγότεροι συμμετέχοντες δηλώνουν ελαφρώς αυτοπεποίθηση (12%) ή πολύ αυτοπεποίθηση (9%). Στην Κροατία, το υψηλότερο ποσοστό των συμμετεχόντων δηλώνει μέτρια αυτοπεποίθηση (35%), ακολουθούμενο από μεσαία (29%), με μικρότερες ομάδες να δηλώνουν ελαφρώς αυτοπεποίθηση (13%), πολύ αυτοπεποίθηση (16%) και πολύ λίγους να δηλώνουν ότι δεν έχουν αυτοπεποίθηση (6%). Στην Κύπρο, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων δηλώνει ότι βρίσκεται στο μέσο (50%), υποδηλώνοντας αβεβαιότητα ή μέτρια εξοικείωση, ενώ λιγότεροι δηλώνουν μέτρια αυτοπεποίθηση (14%) ή πολύ αυτοπεποίθηση (10%), και ένα σχετικά υψηλότερο ποσοστό δηλώνει ότι δεν είναι σίγουροι (19%). Η Κροατία παρουσιάζει τη μεγαλύτερη συνολική αυτοπεποίθηση, ενώ η Κύπρος παρουσιάζει τη μεγαλύτερη συγκέντρωση αυτοπεποίθησης μέσου επιπέδου και υψηλότερη αβεβαιότητα. Συνολικά, τα ευρήματα υποδηλώνουν ότι, ενώ οι εκπαιδευτικοί έχουν κάποια εμπειρία στην υποστήριξη μαθητών με αυτισμό σε υπαίθριους χώρους, πολλοί δεν έχουν ισχυρή αυτοπεποίθηση, ιδίως σε πιο σύνθετα ή λιγότερο δομημένα περιβάλλοντα.

Σχήμα 13. Αυτοπεποίθηση στην υποστήριξη μαθητών με αυτισμό κατά τη διάρκεια δραστηριοτήτων στη φύση

Co-funded by
the European Union

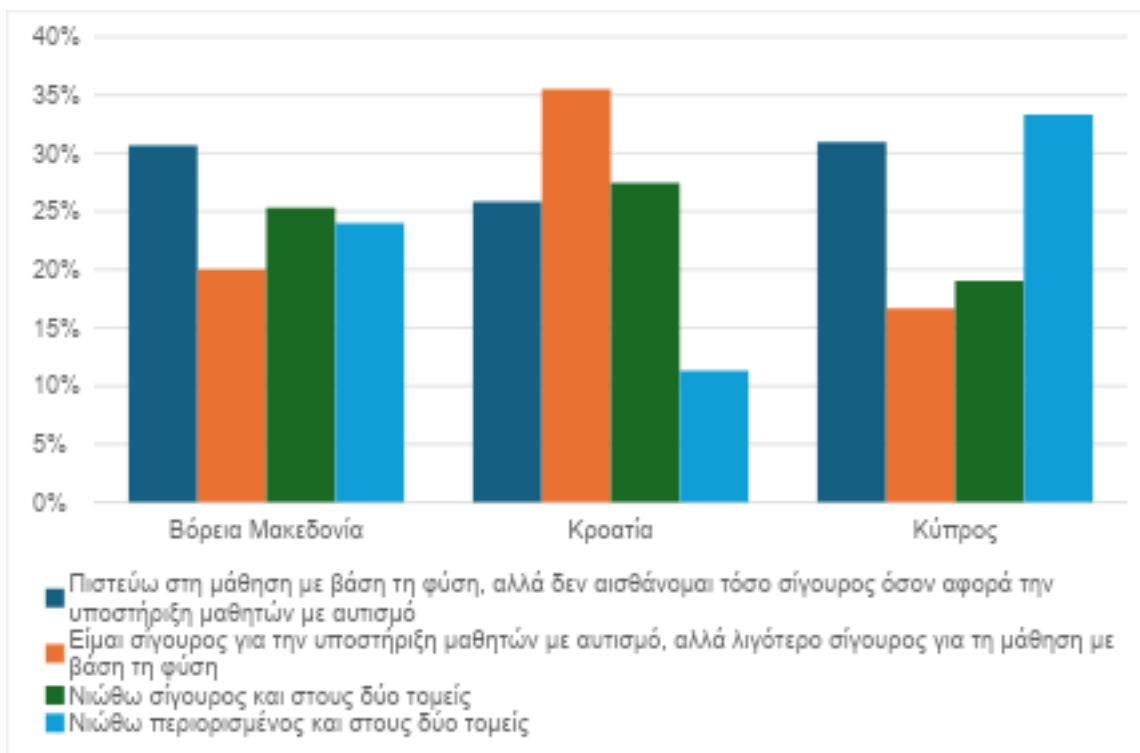

Σχήμα 14. Εμπόδια στην εφαρμογή της μάθησης με βάση τη φύση σε μαθητές με αυτισμό

Το Σχήμα 14 δείχνει ότι οι εκπαιδευτικοί και στις τρεις χώρες αναφέρουν μια σειρά εμποδίων κατά τον συνδυασμό της μάθησης με βάση τη φύση με μαθητές με αυτισμό, με τα ζητήματα ασφάλειας και συμπεριφοράς να αναδεικνύονται ως οι σημαντικότερες ανησυχίες. Στη Βόρεια Μακεδονία, το πιο εμφανές εμπόδιο είναι οι ανησυχίες για την ασφάλεια (70%), ακολουθούμενες από τον έλεγχο της συμπεριφοράς σε εξωτερικούς χώρους (46%), την αισθητηριακή υπερφόρτωση (42%) και τη δυσκολία προσαρμογής των δραστηριοτήτων (30%). Υπάρχουν επίσης και άλλες προκλήσεις, όπως η έλλειψη δομής (20%) και η περιορισμένη γνώση σχετικά με τον αυτισμό (18%). Στην Κροατία, το πιο συχνά αναφερόμενο εμπόδιο είναι ο έλεγχος της συμπεριφοράς σε εξωτερικούς χώρους (περίπου 64%), ακολουθούμενο από συναισθηματικές και συμπεριφορικές προκλήσεις, ενώ τα ζητήματα ασφάλειας και τα αισθητηριακά προβλήματα αναφέρονται σε χαμηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με τη Βόρεια Μακεδονία. Στην Κύπρο, τα κύρια προβλήματα περιλαμβάνουν την αισθητηριακή υπερφόρτωση (48%), τα ζητήματα ασφάλειας (48%) και τη ρύθμιση της συμπεριφοράς σε εξωτερικούς χώρους (38%), υποδηλώνοντας μια ισχυρή έμφαση στις περιβαλλοντικές και συμπεριφορικές προκλήσεις. Προκλήσεις όπως η περιορισμένη γνώση σχετικά με την εκπαίδευση σε εξωτερικούς χώρους, οι χρονικοί περιορισμοί και οι καιρικές συνθήκες αναφέρονται σε όλες τις χώρες, αλλά σε χαμηλότερα επίπεδα. Η κατηγορία «Άλλα» παραμένει σε μικρό ποσοστό, υποδηλώνοντας ότι τα αναφερόμενα εμπόδια καλύπτουν την πλειοψηφία των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι συμμετέχοντες.

Co-funded by
the European Union

Σχήμα 15. Αυτοεκτίμηση της ικανότητας στη μάθηση με βάση τη φύση και την υποστήριξη ατόμων με αυτισμό

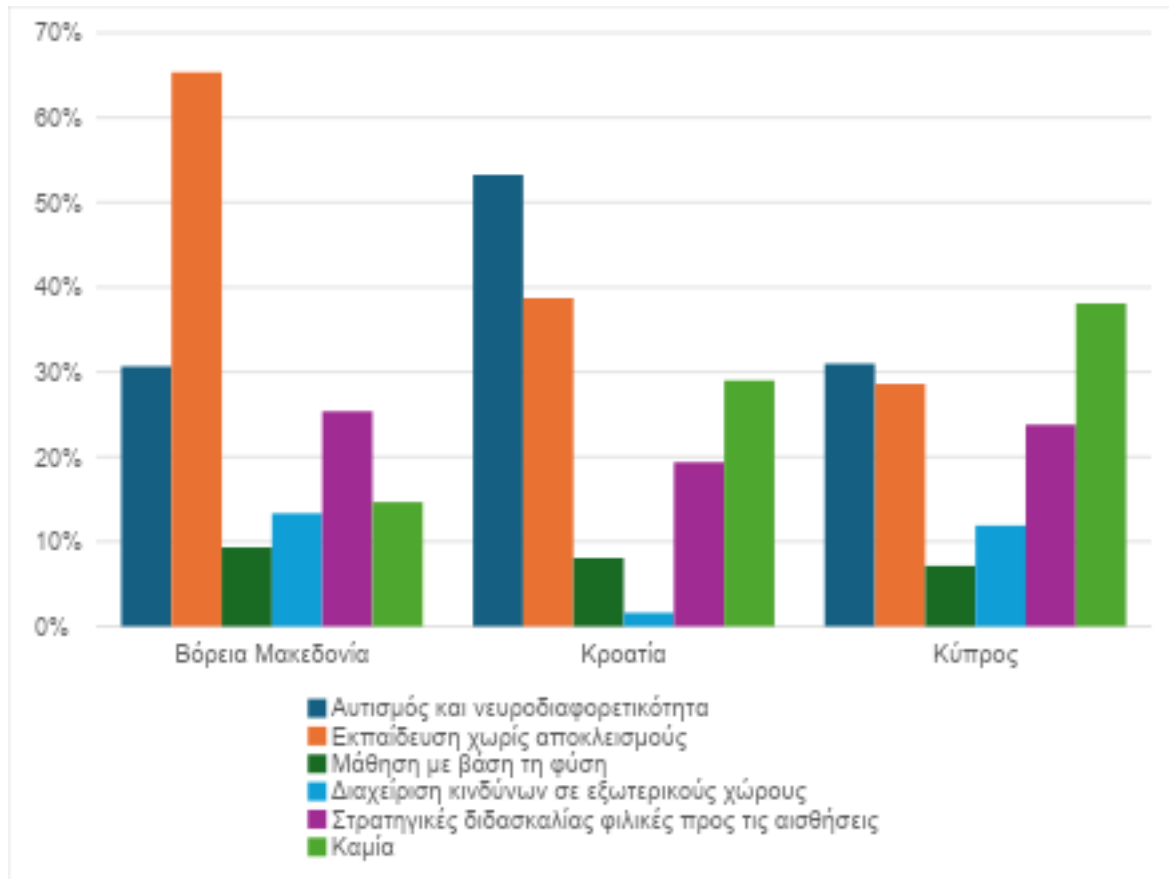
Η αυτοεκτίμηση των συμμετεχόντων (**Σχήμα 15**) αποκαλύπτει σημαντικές διαφορές στην αυτοπεποίθηση μεταξύ της μάθησης με βάση τη φύση και της υποστήριξης μαθητών με αυτισμό, με διαφορετικά μοτίβα μεταξύ των χωρών. Στη Βόρεια Μακεδονία, η πιο συχνή απάντηση είναι «Έχω αυτοπεποίθηση στη μάθηση με βάση τη φύση, αλλά λιγότερη αυτοπεποίθηση στην υποστήριξη μαθητών με αυτισμό» (30%), ακολουθούμενη από «Νιώθω αυτοπεποίθηση και στους δύο τομείς» (25%) και «Νιώθω περιορισμένος και στους δύο τομείς» (24%), ενώ λιγότεροι συμμετέχοντες αναφέρουν ότι έχουν περισσότερη αυτοπεποίθηση στην υποστήριξη ατόμων με αυτισμό παρά στη μάθηση με βάση τη φύση (20%). Στην Κροατία, η κυρίαρχη απάντηση είναι «Έχω εμπιστοσύνη στην υποστήριξη μαθητών με αυτισμό, αλλά λιγότερη εμπιστοσύνη στη μάθηση με βάση τη φύση» (35%), ακολουθούμενη από «Νιώθω εμπιστοσύνη και στους δύο τομείς» (27%) και «Νιώθω εμπιστοσύνη στη μάθηση με βάση τη φύση, αλλά λιγότερη εμπιστοσύνη στην υποστήριξη μαθητών με αυτισμό» (26%), ενώ λιγότεροι συμμετέχοντες αναφέρουν ότι νιώθουν περιορισμένοι και στους δύο τομείς (11%). Στην Κύπρο, η μεγαλύτερη ομάδα αναφέρει «Νιώθω περιορισμένος και στους δύο τομείς» (33%), ακολουθούμενη από «Νιώθω σίγουρος για τη μάθηση με βάση τη φύση, αλλά λιγότερο σίγουρος για την υποστήριξη μαθητών με αυτισμό» (31%), ενώ λιγότεροι συμμετέχοντες αναφέρουν σιγουριά και στους δύο τομείς (19%) ή μεγαλύτερη σιγουριά στην υποστήριξη του αυτισμού (17%). Αυτά τα ευρήματα δείχνουν αντιθετικά μοτίβα: η Κροατία επιδεικνύει μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στην υποστήριξη του αυτισμού, η Βόρεια Μακεδονία δείχνει μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στη μάθηση με βάση τη φύση, και η Κύπρος αντανακλά μεγαλύτερους συνολικούς περιορισμούς. Συνολικά, μόνο μια μειοψηφία των συμμετεχόντων σε όλες τις χώρες αισθάνεται εμπιστοσύνη και στους

Co-funded by
the European Union

δύο τομείς, υποδηλώνοντας ένα κενό στις συνδυασμένες ικανότητες που απαιτούνται για μια αποτελεσματική, χωρίς αποκλεισμούς, εκπαίδευση με βάση τη φύση.

Σχήμα 16. Τυπική κατάρτιση στην εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς, στον αυτισμό και στη μάθηση με βάση τη φύση

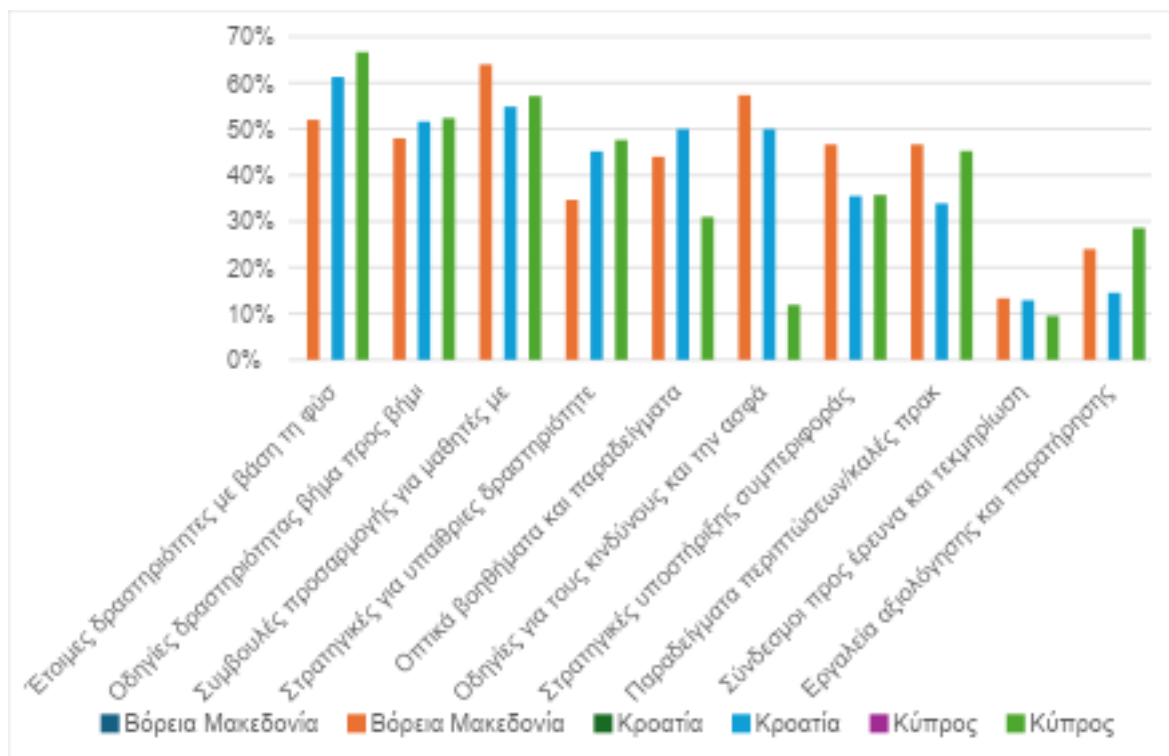
Τα αποτελέσματα στο **Σχήμα 16** δείχνουν διαφορετικά επίπεδα επίσημης κατάρτισης μεταξύ των χωρών, με έντονη έμφαση στην εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς και σε θέματα που σχετίζονται με τον αυτισμό, ενώ η κατάρτιση στη μάθηση με βάση τη φύση παραμένει περιορισμένη. Στη Βόρεια Μακεδονία, ο πιο συνηθισμένος τύπος κατάρτισης είναι η εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς (65%), ακολουθούμενη από τον αυτισμό και τη νευροδιαφορετικότητα (31%) και τις αισθητηριακά φιλικές στρατηγικές διδασκαλίας (25%). Η κατάρτιση στη διαχείριση κινδύνων σε εξωτερικούς χώρους (13%) και στη μάθηση με βάση τη φύση (9%) είναι λιγότερο συχνή, ενώ το 15% δηλώνει ότι δεν έχει λάβει καμία κατάρτιση. Στην Κροατία, το υψηλότερο ποσοστό συμμετεχόντων αναφέρει κατάρτιση στον αυτισμό και τη νευροδιαφορετικότητα (53%), ακολουθούμενη από την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς (38%) και τις στρατηγικές φιλικές προς τις αισθήσεις (19%). Πολύ λίγοι συμμετέχοντες αναφέρουν εκπαίδευση στη διαχείριση κινδύνων σε εξωτερικούς χώρους (2%) και στη μάθηση με βάση τη φύση (8%), ενώ ένα αξιοσημείωτο ποσοστό (29%) δηλώνει ότι δεν έχει λάβει καμία εκπαίδευση. Στην Κύπρο, η εκπαίδευση είναι πιο ομοιόμορφα κατανομημένη, με τον αυτισμό και τη νευροδιαφορετικότητα (31%), την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς

Co-funded by
the European Union

(28%) και τις στρατηγικές φιλικές προς τις αισθήσεις (24%) να είναι οι πιο συνηθισμένες. Ωστόσο, ένα σχετικά υψηλό ποσοστό συμμετεχόντων (38%) αναφέρει ότι δεν έχει λάβει καμία επίσημη εκπαίδευση. Σε όλες τις χώρες, η εκπαίδευση στη μάθηση με βάση τη φύση και στη διαχείριση κινδύνων σε εξωτερικούς χώρους είναι σταθερά χαμηλή, υποδηλώνοντας ένα κενό στην προετοιμασία για εκπαιδευτικές πρακτικές σε εξωτερικούς χώρους. Συνολικά, τα ευρήματα υπογραμμίζουν μια ισχυρή βάση στην εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς και σε θέματα που σχετίζονται με τον αυτισμό, αλλά μια σαφή έλλειψη εκπαίδευσης στη μάθηση με βάση τη φύση και στην ασφάλεια σε εξωτερικούς χώρους.

Σχήμα 17. Ανάγκες και προτιμήσεις για έναν οδηγό για εκπαιδευτικούς

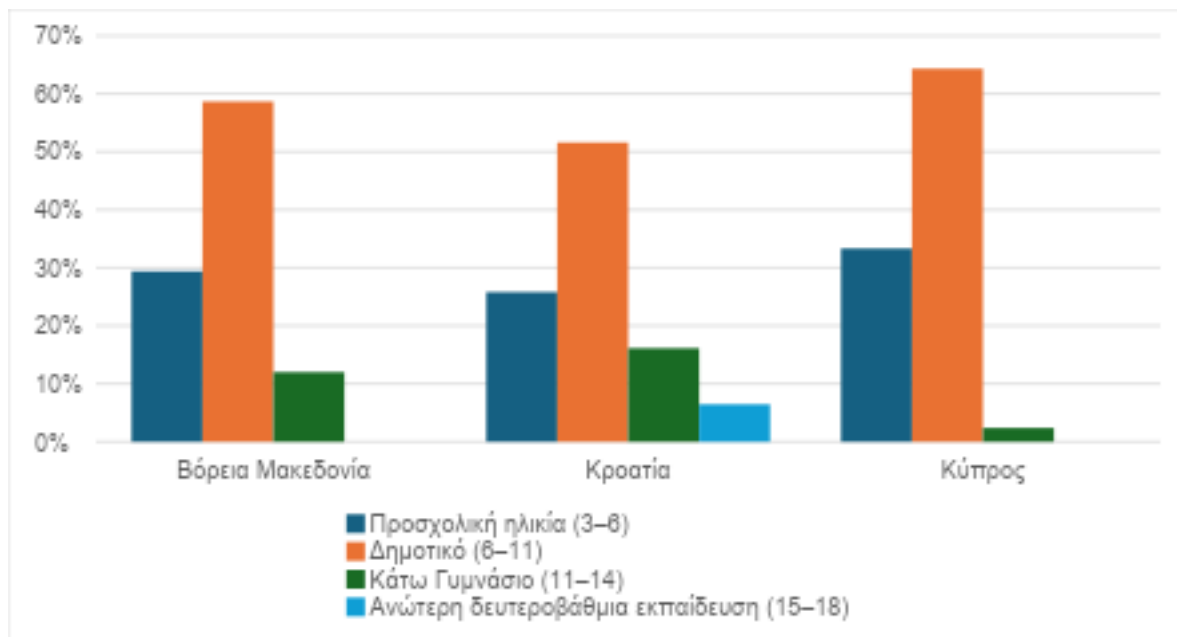
Το Σχήμα 17 δείχνει ότι οι συμμετέχοντες σε όλες τις χώρες προτιμούν σαφώς πρακτικούς, έτοιμους προς χρήση πόρους που υποστηρίζουν την εφαρμογή της μάθησης με βάση τη φύση για μαθητές με νευροδιαφορετικότητα. Στη Βόρεια Μακεδονία, οι πιο πολύτιμοι πόροι είναι οι συμβουλές προσαρμογής για μαθητές με αυτισμό (64%), οι οδηγίες για τους κινδύνους και την ασφάλεια (57%) και οι έτοιμες προς χρήση δραστηριότητες με βάση τη φύση (52%), ακολουθούμενες από τις αναλυτικές οδηγίες (48%) και τις στρατηγικές υποστήριξης της συμπεριφοράς (46%). Στην Κροατία, οι υψηλότερες προτεραιότητες περιλαμβάνουν έτοιμες προς χρήση δραστηριότητες (61%), συμβουλές προσαρμογής (54%) και αναλυτικές οδηγίες (51%), μαζί με έντονο ενδιαφέρον για οπτικά βοηθήματα (45%) και στρατηγικές φιλικές προς τις αισθήσεις (44%). Στην Κύπρο, οι συμμετέχοντες δίνουν τη μεγαλύτερη έμφαση σε έτοιμες προς χρήση δραστηριότητες (67%), συμβουλές προσαρμογής (57%) και στρατηγικές φιλικές προς τις αισθήσεις (48%), ενώ παράλληλα επισημαίνουν

Co-funded by
the European Union

παραδείγματα περιπτώσεων (45%) και βήμα-βήμα οδηγίες (52%). Σε όλες τις χώρες, οι σύνδεσμοι προς έρευνα και τεκμηρίωση λαμβάνουν το χαμηλότερο επίπεδο ενδιαφέροντος (περίπου 10–13%), υποδηλώνοντας ότι οι συμμετέχοντες δίνουν προτεραιότητα στην πρακτική εφαρμογή έναντι των θεωρητικών πόρων. Συνολικά, τα ευρήματα καταδεικνύουν μια σαφή ζήτηση για δομημένο, φιλικό προς τον χρήστη και άμεσα εφαρμόσιμο υλικό που υποστηρίζει τόσο τις πρακτικές χωρίς αποκλεισμούς όσο και τη μάθηση στην ύπαιθρο.

Σχήμα 18. Προτιμώμενες ηλικιακές ομάδες για την υλοποίηση δραστηριοτήτων με βάση τη φύση

Τα αποτελέσματα στο **Σχήμα 18** δείχνουν μια σαφή προτίμηση για την εστίαση των δραστηριοτήτων με βάση τη φύση σε νεότερες ηλικιακές ομάδες, ιδίως σε μαθητές δημοτικού, και στις τρεις χώρες. Στη Βόρεια Μακεδονία, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων δίνει προτεραιότητα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (59%), ακολουθούμενη από την προσχολική (29%), ενώ λιγότεροι δίνουν προτεραιότητα στην κατώτερη δευτεροβάθμια (12%) και κανένας δεν δίνει προτεραιότητα στην ανώτερη δευτεροβάθμια. Στην Κροατία, η πρωτοβάθμια εκπαίδευση παραμένει η πιο επιλεγμένη ομάδα (52%), ακολουθούμενη από την προσχολική (26%) και την κατώτερη δευτεροβάθμια (16%), με ένα μικρό ποσοστό να επιλέγει την ανώτερη δευτεροβάθμια (6%). Στην Κύπρο, η έμφαση στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι ακόμη ισχυρότερη (64%), ακολουθούμενη από την προσχολική (33%), ενώ πολύ λίγοι συμμετέχοντες επιλέγουν την κατώτερη δευτεροβάθμια (2%) και κανένας δεν επιλέγει την ανώτερη δευτεροβάθμια. Σε όλες τις χώρες, η ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση λαμβάνει ελάχιστη προσοχή, υποδηλώνοντας ότι η μάθηση με βάση τη φύση συνδέεται κυρίως με την εκπαίδευση στην πρώιμη και μέση παιδική ηλικία. Συνολικά, τα ευρήματα υποδηλώνουν ότι οι εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονται τη μάθηση με βάση τη φύση ως

Co-funded by
the European Union

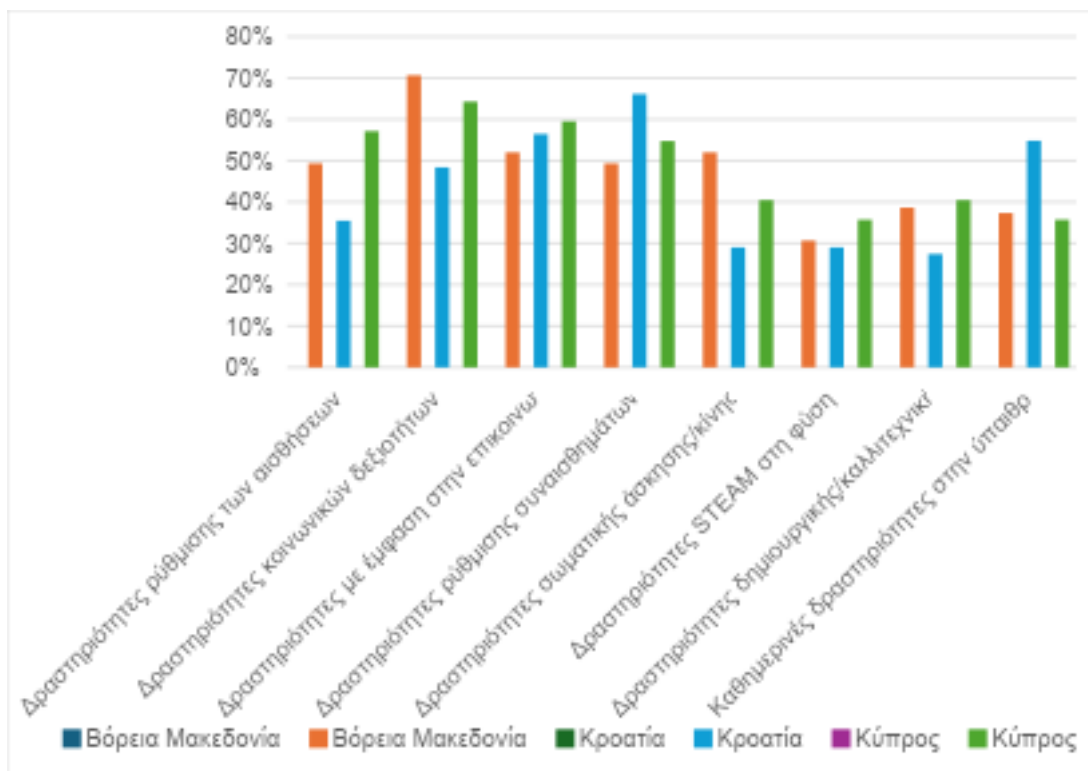

την πιο σχετική και κατάλληλη για νεότερους μαθητές, ιδίως στο επίπεδο της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

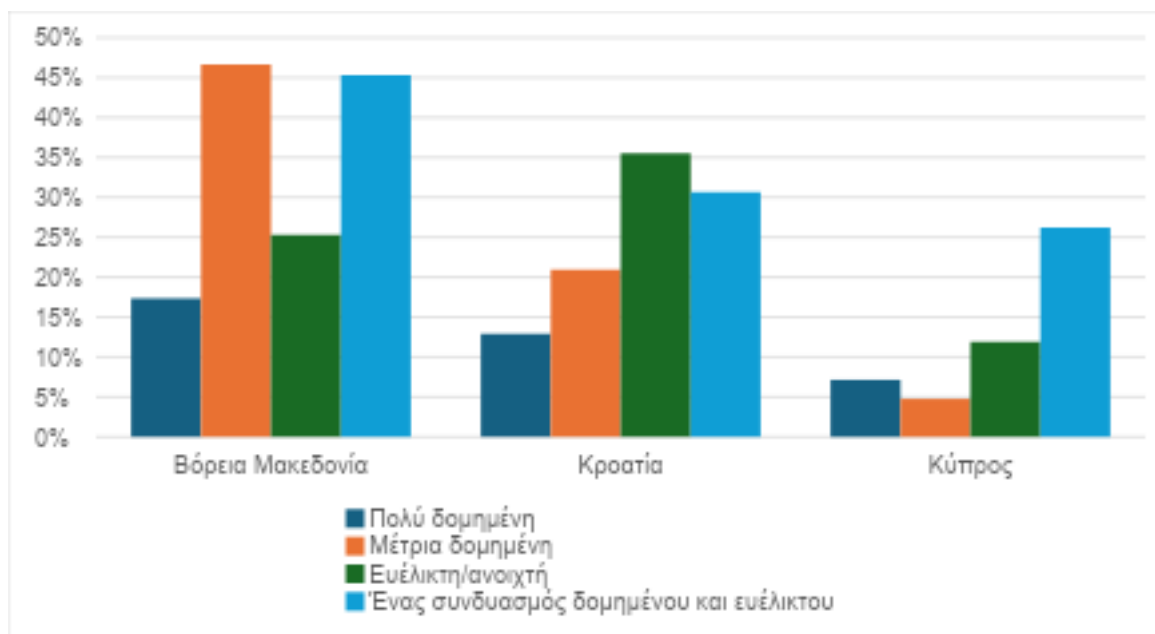
Στο **Σχήμα 19**, οι συμμετέχοντες εκφράζουν έντονο ενδιαφέρον για τη συμπερίληψη ενός ευρέος φάσματος δραστηριοτήτων, με σαφή έμφαση σε προσεγγίσεις που εστιάζουν στην ανάπτυξη, την κοινωνικότητα και την επικοινωνία. Στη Βόρεια Μακεδονία, οι δραστηριότητες που προτιμώνται περισσότερο είναι οι δραστηριότητες κοινωνικών δεξιοτήτων (70%), η ρύθμιση των συναισθημάτων (48%), η αισθητηριακή ρύθμιση (49%) και οι δραστηριότητες που εστιάζουν στην επικοινωνία (51%), ακολουθούμενες από τις σωματικές δραστηριότητες (51%) και τις καθημερινές υπαίθριες ρουτίνες (37%). Στην Κροατία, οι δραστηριότητες ρύθμισης των συναισθημάτων (65%) είναι οι πιο επιθυμητές, ακολουθούμενες από δραστηριότητες με έμφαση στην επικοινωνία (55%), καθημερινές δραστηριότητες σε εξωτερικούς χώρους (54%) και δραστηριότητες κοινωνικών δεξιοτήτων (48%), ενώ οι αισθητηριακές (35%) και οι δημιουργικές δραστηριότητες (27%) δίνουν λιγότερη έμφαση. Στην Κύπρο, οι δραστηριότητες που προτιμώνται περισσότερο είναι οι κοινωνικές δεξιότητες (64%), οι δραστηριότητες με έμφαση στην επικοινωνία (60%), η αισθητηριακή ρύθμιση (57%) και η συναισθηματική ρύθμιση (54%), ακολουθούμενες από τις σωματικές δραστηριότητες (40%) και τις δημιουργικές δραστηριότητες (40%). Σε όλες τις χώρες, οι δραστηριότητες STEAM στη φύση συγκεντρώνουν συγκριτικά μικρότερο ενδιαφέρον (περίπου 29–40%), υποδηλώνοντας ότι οι συμμετέχοντες δίνουν προτεραιότητα στα αναπτυξιακά και κοινωνικά αποτελέσματα έναντι των ακαδημαϊκών ή δομημένων τομέων μάθησης. Συνολικά, τα ευρήματα υποδηλώνουν ότι οι εκπαιδευτικοί ενδιαφέρονται κυρίως για δραστηριότητες που υποστηρίζουν την κοινωνική αλληλεπίδραση, την επικοινωνία και τη συναισθηματική ανάπτυξη, παρά για καθαρά ακαδημαϊκές ή βασισμένες στο περιεχόμενο προσεγγίσεις.

Co-funded by
the European Union

Σχήμα 19. Προτιμώμενοι τύποι δραστηριοτήτων για την ένταξη

20. Προτιμώμενο επίπεδο δομής στις δραστηριότητες στη φύση

Οι προτιμήσεις των συμμετεχόντων όσον αφορά τη δομή των δραστηριοτήτων (Σχήμα 20) δείχνουν μια σαφή τάση προς ισορροπημένες, ευέλικτες προσεγγίσεις παρά προς αυστηρά δομημένα μορφότυπα. Στη Βόρεια Μακεδονία, η προτιμώμενη επιλογή είναι ένας συνδυασμός δομημένων και ευέλικτων δραστηριοτήτων (45%), ακολουθούμενη από μέτρια δομημένες (47%) και ευέλικτες/ανοιχτού τύπου προσεγγίσεις (25%), ενώ

Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται ανήκουν αποκλειστικά στους συντάκτες και δεν αντανakλούν απαραίτητα τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ φέρουν ευθύνη για αυτές.

Co-funded by
the European Union

Λιγότεροι συμμετέχοντες προτιμούν δομημένες δραστηριότητες (17%). Στην Κροατία, η κυρίαρχη προτίμηση είναι για ευέλικτες/ανοιχτού τύπου δραστηριότητες (35%), ακολουθούμενες από ένα μείγμα δομημένων και ευέλικτων (30%) και μέτρια δομημένων προσεγγίσεων (21%), με λιγότερους συμμετέχοντες να επιλέγουν πολύ δομημένα μορφότυπα (13%). Στην Κύπρο, η ισχυρότερη προτίμηση είναι για ένα μείγμα δομημένων και ευέλικτων δραστηριοτήτων (26%), ακολουθούμενο από ευέλικτες/ανοιχτού τύπου (12%), ενώ οι πολύ δομημένες (7%) και οι μέτρια δομημένες (5%) προσεγγίσεις είναι λιγότερο δημοφιλείς. Σε όλες τις χώρες, οι πολύ δομημένες δραστηριότητες είναι οι λιγότερο προτιμώμενες, υποδηλώνοντας μια γενική προτίμηση για προσαρμοστικότητα και ανταπόκριση στις ανάγκες των μαθητών. Συνολικά, τα ευρήματα υποδηλώνουν ότι οι εκπαιδευτικοί εκτιμούν μια ισορροπημένη προσέγγιση που συνδυάζει δομή και ευελιξία, επιτρέποντάς τους να προσαρμόζουν τις δραστηριότητες στο πλαίσιο, το περιβάλλον και τα χαρακτηριστικά των μαθητών.

Co-funded by
the European Union

Προκλήσεις στη διδασκαλία μαθητών με αυτισμό σε εξωτερικούς χώρους: Διακρατική ποιοτική ανάλυση

Διεξήχθη θεματική ανάλυση για κάθε χώρα ξεχωριστά. Οι απαντήσεις κωδικοποιήθηκαν σε κατηγορίες και οι συχνότητες αντιπροσωπεύουν τον αριθμό των αναφορών ανά θέμα (επιτρέπονται πολλαπλοί κωδικοί ανά απάντηση).

Πίνακας 1. Προκλήσεις στη διδασκαλία μαθητών με αυτισμό σε εξωτερικούς χώρους στη Βόρεια Μακεδονία

Θέμα	Περιγραφή	Συχνότητα (n)
Ανησυχίες για την ασφάλεια	Γενική ασφάλεια, επίβλεψη, κίνδυνος κατά τη διάρκεια των δραστηριοτήτων	3
Συμπεριφορικές προκλήσεις	Προκλητική συμπεριφορά, ρύθμιση συμπεριφοράς	2
Ρύθμιση συναισθημάτων	Συναισθηματικός έλεγχος, αντιδράσεις σε ερεθίσματα	2
Επικοινωνία και κοινωνικές δεξιότητες	Δυσκολίες στην επικοινωνία, κοινωνική αλληλεπίδραση	1
Προσοχή και συμμετοχή	Διατήρηση της προσοχής, προσαρμογή δραστηριοτήτων	1
Περιορισμοί σε θέματα προσωπικού και υποστήριξης	Έλλειψη προσωπικού, ανάγκη για υποστήριξη από τους γονείς	2
Συμπεριφορές απόδρασης / επικίνδυνες συμπεριφορές	Φυγή, επικίνδυνες πράξεις (π.χ. τοποθέτηση αντικειμένων στο στόμα)	2
Αισθητηριακή ευαισθησία	Αντίδραση στον θόρυβο και στα περιβαλλοντικά ερεθίσματα	1
Χωρική αντίληψη	Προσανατολισμός στο χώρο	1
Παρακολούθηση και εκπαιδευτικές προκλήσεις	Παρακολούθηση προόδου, διαχείριση δραστηριοτήτων	2
Αυτοπεποίθηση των μαθητών	Χαμηλή αυτοπεποίθηση	1

Περίληψη – Βόρεια Μακεδονία: Οι προκλήσεις είναι **πολυδιάστατες**, με έμφαση στην **ασφάλεια**, τη **ρύθμιση της συμπεριφοράς** και την **έλλειψη υποστήριξης/προσωπικού**, ειδικά όταν εργάζεστε με μαθητές με σύνθετες ανάγκες.

Πίνακας 2. Προκλήσεις στη διδασκαλία μαθητών με αυτισμό σε εξωτερικούς χώρους στην Κροατία

Θέμα	Περιγραφή	Συχνότητα (n)
Ανησυχίες για την ασφάλεια	Κίνδυνοι ασφάλειας, χώροι χωρίς περίφραξη, επίβλεψη	9
Συμπεριφορικές προκλήσεις	Προκλητική συμπεριφορά, δυσκολίες ρύθμισης	7
Κίνδυνος απόδρασης / διαφυγής	Δραπέτευση, απομάκρυνση από τον χώρο	4
Δυσκολίες αισθητηριακής επεξεργασίας	Αισθητηριακή υπερφόρτωση, περιβαλλοντικά ερεθίσματα	4
Έλλειψη δομής / απρόβλεπτο	Μη δομημένο περιβάλλον, απρόβλεπτο	4
Έλλειψη εκπαίδευσης γνώσεων	Καμία εκπαίδευση, ανεπαρκής εκπαίδευση	3
Ανάγκες σε προσωπικό και υποστήριξη	Ανάγκη για βοηθούς, προκλήσεις στην ετοιμότητα	2

Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται ανήκουν αποκλειστικά στους συντάκτες και δεν αντανakλούν απαραίτητα τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ φέρουν ευθύνη για αυτές.

Co-funded by
the European Union

Θέμα	Περιγραφή	Συχνότητα (n)
Προσοχή και συμμετοχή	Δυσκολία συγκέντρωσης λόγω ερεθισμάτων	1
Κοινωνική ένταξη	Αλληλεπίδραση με τους συνομηλίκους	2
Συμμετοχή των μαθητών	Αντίσταση, έλλειψη εμπλοκής	2
Κενά στο πρόγραμμα σπουδών	Έλλειψη δομημένου προγράμματος σπουδών	1

Σύνοψη – Κροατία: Η Κροατία δίνει **μεγάλη έμφαση στην ασφάλεια και στις συμπεριφορικές προκλήσεις**, σε συνδυασμό με **περιβαλλοντικούς παράγοντες** (αισθητηριακή υπερφόρτωση, απρόβλεπτο) και **έλλειψη κατάρτισης**.

Πίνακας 3. Προκλήσεις στη διδασκαλία μαθητών με αυτισμό σε εξωτερικούς χώρους στην Κύπρο

Θέμα	Περιγραφή	Συχνότητα (n)
Ανησυχίες για την ασφάλεια	Γενική ασφάλεια, επίβλεψη, όρια	10
Ρύθμιση συμπεριφοράς και συναισθημάτων	Έλεγχος συμπεριφοράς, ρύθμιση συναισθημάτων	4
Επικοινωνία και κοινωνική αλληλεπίδραση	Επικοινωνία, κοινωνική αλληλεπίδραση	4
Έλλειψη δομής / ορίων	Ορισμός χώρου, διαχείριση περιβάλλοντος	3
Δυσκολίες στην επεξεργασία των αισθητηριακών ερεθισμάτων	Αισθητηριακή υπερφόρτωση, άγνωστα ερεθίσματα	3
Προσαρμογή στην αλλαγή	Προσαρμογή σε νέα περιβάλλοντα	2
Προσοχή και συμμετοχή	Εστίαση, περιπλανητική συμπεριφορά	2
Εκπαίδευση και κενά γνώσεων	Έλλειψη γνώσεων	1
Οργανωτικοί περιορισμοί	Χρόνος, υλικά, πόροι	2
Κίνητρα των μαθητών	Προθυμία συμμετοχής	1

Περίληψη – Κύπρος: Η Κύπρος επισημαίνει την **ασφάλεια ως το κυρίαρχο μέλημα**, παράλληλα με τις **προκλήσεις της επικοινωνίας, της ρύθμισης των συναισθημάτων και της προσαρμογής στο περιβάλλον**.

Διακρατική σύγκριση (βασικά μοτίβα)

Κυρίαρχα θέματα σε όλες τις χώρες

1. **Ανησυχίες για την ασφάλεια** (υψηλότερες και στις τρεις χώρες)
2. **Προκλήσεις συμπεριφοράς**
3. **Συμπεριφορές διαφυγής / επικίνδυνες συμπεριφορές**
4. **Αισθητηριακές και περιβαλλοντικές προκλήσεις**

Ειδικά μοτίβα ανά χώρα

- **Βόρεια Μακεδονία** → Ιδιαίτερη έμφαση στους **περιορισμούς του προσωπικού και στις πολύπλοκες ανάγκες**

Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται ανήκουν αποκλειστικά στους συντάκτες και δεν αντανακλούν απαραίτητα τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ φέρουν ευθύνη για αυτές.

Co-funded by
the European Union

- **Κροατία** → Ιδιαίτερη έμφαση στην **απρόβλεπτη φύση του περιβάλλοντος και στην έλλειψη κατάρτισης**
- **Κύπρος** → Ιδιαίτερη έμφαση στη **δομή, την επικοινωνία και τα όρια ασφάλειας**

Συνολική ερμηνεία: Και στις τρεις χώρες, τα ευρήματα καταδεικνύουν ότι οι προκλήσεις στην υπαίθρια μάθηση για μαθητές με αυτισμό διαμορφώνονται από τρεις αλληλεπιδρώντες παράγοντες:

- **Παράγοντες που σχετίζονται με τους μαθητές** (συμπεριφορά, ρύθμιση συναισθημάτων, αισθητηριακές ανάγκες)
- **Παράγοντες που σχετίζονται με το περιβάλλον** (ανοιχτοί χώροι, θόρυβος, απρόβλεπτο)
- **Συστημικοί παράγοντες** (κενά στην εκπαίδευση, έλλειψη προσωπικού, έλλειψη δομής)

Η ασφάλεια αναδεικνύεται ως το **κεντρικό θέμα που ενώνει όλα τα άλλα**, επηρεάζοντας όλα τα υπόλοιπα θέματα. Τα αποτελέσματα υποδεικνύουν μια σαφή ανάγκη για:

- Δομημένη καθοδήγηση για τη μάθηση σε εξωτερικούς χώρους
- Αύξηση του προσωπικού και της υποστήριξης
- Στοχευμένη εκπαίδευση που συνδυάζει τον αυτισμό και την εκπαίδευση με βάση τη φύση
- Στρατηγικές για τη διαχείριση του κινδύνου, της συμπεριφοράς και των αισθητηριακών περιβαλλόντων

Αποτελέσματα (Ποιοτική συγκριτική ανάλυση)

Η συγκριτική θεματική ανάλυση αποκαλύπτει τόσο κοινά όσο και ειδικά για κάθε χώρα μοτίβα στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί όταν υποστηρίζουν μαθητές με αυτισμό σε περιβάλλοντα μάθησης στην ύπαιθρο ή με βάση τη φύση. Και στις τρεις χώρες, **τα ζητήματα ασφάλειας αναδεικνύονται ως το κυρίαρχο θέμα**, αντιπροσωπεύοντας το 17% των απαντήσεων στη Βόρεια Μακεδονία, το 23% στην Κροατία και φτάνοντας στο υψηλότερο ποσοστό στην Κύπρο (31%). Αυτό το σταθερό μοτίβο υπογραμμίζει την ασφάλεια ως το κύριο εμπόδιο στην υλοποίηση υπαίθριων δραστηριοτήτων, ιδίως σε λιγότερο δομημένα και ανοιχτά περιβάλλοντα.

Οι συμπεριφορικές προκλήσεις αποτελούν το δεύτερο πιο συχνά αναφερόμενο θέμα, ιδίως στην Κροατία (18%) και την Κύπρο (13%), και σε ελαφρώς μικρότερο βαθμό στη Βόρεια Μακεδονία (11%). Αυτά τα ευρήματα υποδηλώνουν ότι η διαχείριση της συμπεριφοράς και η εξασφάλιση κατάλληλων αντιδράσεων σε δυναμικά υπαίθρια περιβάλλοντα παραμένουν σημαντικές ανησυχίες για τους εκπαιδευτικούς. Σε στενή σχέση με αυτό, **οι κίνδυνοι διαφυγής ή απόδρασης** είναι ιδιαίτερα εμφανείς στη Βόρεια Μακεδονία (11%) και την Κροατία (10%), ενισχύοντας περαιτέρω τη σημασία της εποπτείας και του ελέγχου του περιβάλλοντος.

Co-funded by
the European Union

Περιβαλλοντικοί παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων των **δυσκολιών αισθητηριακής επεξεργασίας και της έλλειψης δομής**, αναφέρονται σταθερά σε όλες τις χώρες, με κάθε έναν να αντιπροσωπεύει περίπου το 9–10% των απαντήσεων στην Κροατία και την Κύπρο, και χαμηλότερα αλλά ακόμα παρόντα ποσοστά στη Βόρεια Μακεδονία. Αυτά τα ευρήματα υποδηλώνουν ότι η απρόβλεπτη και πλούσια σε ερεθίσματα φύση των εξωτερικών περιβαλλόντων δημιουργεί προκλήσεις για μαθητές με αισθητηριακές ευαισθησίες και δυσκολίες προσαρμογής σε λιγότερο δομημένα περιβάλλοντα.

Αντίθετα, **παράγοντες σε επίπεδο συστήματος**, όπως η έλλειψη κατάρτισης και προσωπικού, εμφανίζονται λιγότερο συχνά αλλά παραμένουν σημαντικοί, ιδίως στην Κροατία (κατάρτιση: 8%; προσωπικό: 5%) και τη Βόρεια Μακεδονία (προσωπικό: 11%). Αυτά τα αποτελέσματα υποδηλώνουν ότι, ενώ οι εκπαιδευτικοί ασχολούνται κυρίως με άμεσες, πρακτικές προκλήσεις (π.χ. ασφάλεια και συμπεριφορά), οι υποκείμενοι δομικοί περιορισμοί συμβάλλουν επίσης στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν.

Αξίζει να σημειωθεί ότι **οι προκλήσεις που σχετίζονται με την επικοινωνία** είναι πιο διαδεδομένες στην Κύπρο (13%) από ό,τι σε άλλες χώρες, γεγονός που υποδηλώνει μεγαλύτερη έμφαση στις ανάγκες κοινωνικής αλληλεπίδρασης και επικοινωνίας σε αυτό το πλαίσιο. Επιπλέον, η Βόρεια Μακεδονία παρουσιάζει ευρύτερη κατανομή των απαντήσεων σε όλες τις κατηγορίες, κάτι που αντανακλάται σε υψηλότερο ποσοστό θεμάτων που κωδικοποιήθηκαν λιγότερο συχνά, υποδηλώνοντας πιο ποικίλες ή εξατομικευμένες προκλήσεις.

Συνολικά, τα ευρήματα καταδεικνύουν ότι οι προκλήσεις στην εφαρμογή της μάθησης με βάση τη φύση για μαθητές με αυτισμό διαμορφώνονται από έναν συνδυασμό **παραγόντων που σχετίζονται με τους μαθητές (συμπεριφορά, αισθητηριακές ανάγκες), περιβαλλοντικών συνθηκών (ανοιχτός χώρος, απρόβλεπτο περιβάλλον) και συστημικών περιορισμών (εκπαίδευση, στελέχωση)**. Η κυρίαρχη σημασία της ασφάλειας σε όλα τα πλαίσια υπογραμμίζει την ανάγκη για δομημένη καθοδήγηση, στοχευμένη εκπαίδευση και πρόσθετους μηχανισμούς υποστήριξης, ώστε να μπορούν οι εκπαιδευτικοί να διεξάγουν με αυτοπεποίθηση και αποτελεσματικότητα δραστηριότητες μάθησης σε εξωτερικούς χώρους.

Πρόσθετες προτάσεις για τον Οδηγό του Εκπαιδευτικού: Διακρατική Ποιοτική Ανάλυση

Πίνακας 4: Πρόσθετες προτάσεις για τον Οδηγό του Εκπαιδευτικού: Διακρατική Ποιοτική Ανάλυση στην ΚΥΠΡΟ

Θέμα	Περιγραφή	Συχνότητα (n)
Οδηγίες για την ασφάλεια και τη δομή	Σαφείς κανόνες, όρια, διαδικασίες ασφάλειας, χώροι ησυχίας	5
Οπτική υποστήριξη και σαφήνεια	Οπτικά προγράμματα, απλές οδηγίες, δομημένη καθοδήγηση	4

Co-funded by
the European Union

Θέμα	Περιγραφή	Συχνότητα (n)
Προσαρμογή & εξατομίκευση	Δραστηριότητες προσαρμοσμένες στις ατομικές ανάγκες και τα προφίλ του αυτισμού	3
Προσωπικό και υποστήριξη	Ανάγκη για περισσότερο προσωπικό, ατομική βοήθεια	2
Εκπαίδευση και γνώσεις	Ανάγκη για εκπαίδευση, έλλειψη γνώσεων σχετικά με τον αυτισμό	3
Πρακτικοί πόροι (μελέτες περιπτώσεων/παραδείγματα)	Παραδείγματα, έτοιμο προς χρήση υλικό, μελέτες περιπτώσεων	2
Προσαρμογή στο περιβάλλον (τοπικό περιβάλλον)	Προσαρμογή στη φύση της Κύπρου (πάρκα, δάση)	1
Δημιουργικότητα & Εμπλοκή	Δραστηριότητες που προωθούν τη δημιουργικότητα και την «εκτός πλαισίου» σκέψη	1
Γονική υποστήριξη	Συμβουλευτική για γονείς	1
Γενική θετική ανατροφοδότηση	«Χρήσιμο εργαλείο», «Ναι»	2
Καμία πρόταση	Ρητές απαντήσεις «Όχι»	5

Περίληψη – Κύπρος: Η Κύπρος δίνει έμφαση **στην ασφάλεια, τη δομή και τα οπτικά βοηθήματα**, παράλληλα με την ανάγκη για **εκπαίδευση και εξατομικευμένες προσεγγίσεις**, ενώ ορισμένοι ερωτηθέντες εμφανίζουν περιορισμένη εξοικείωση με τον αυτισμό.

Πίνακας 5: Πρόσθετες προτάσεις για τον Οδηγό του Εκπαιδευτικού: Διακρατική ποιοτική ανάλυση στη Βόρεια Μακεδονία

Θέμα	Περιγραφή	Συχνότητα (n)
Συν-δημιουργία & συμμετοχή επαγγελματιών	Οι εκπαιδευτικοί επιθυμούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη του οδηγού	2
Προσαρμογή στο πλαίσιο	Προσαρμογή στις εθνικές συνθήκες και τις εκπαιδευτικές πραγματικότητες	1
Περιεκτική και συνεργατική μάθηση	Ομαδική εργασία και ισότιμη συμμετοχή	1
Δομημένη καθοδήγηση	Οδηγίες βήμα προς βήμα, χρονοδιαγράμματα, δομημένες δραστηριότητες	1
Στρατηγικές αισθητηριακής υποστήριξης	Διαχείριση της αισθητηριακής υπερφόρτωσης, ζώνες ησυχίας	1
Εκπαίδευση και επαγγελματική ανάπτυξη	Ανάγκη για περισσότερη εκπαίδευση στον αυτισμό και την ειδική αγωγή	2
Πρακτικά παραδείγματα	Πραγματικά, καθημερινά παραδείγματα και εφαρμογές	2

Co-funded by
the European Union

Περίληψη – Βόρεια Μακεδονία: Η Βόρεια Μακεδονία υπογραμμίζει τη σημασία της **πρακτικής, δομημένης καθοδήγησης, της συμμετοχής των εκπαιδευτικών στο σχεδιασμό και της κατάρτισης**, με ιδιαίτερη έμφαση στην **εφαρμογή στην πραγματική ζωή**.

Πίνακας 6: Πρόσθετες προτάσεις για τον Οδηγό του Εκπαιδευτικού: Διακρατική ποιοτική ανάλυση στην Κροατία

Θέμα	Περιγραφή	Συχνότητα (n)
Κατάρτιση και εκπαίδευση	Περισσότερη κατάρτιση για εκπαιδευτικούς και βοηθούς	2
Πρακτικά παραδείγματα και ορθές πρακτικές	Συγκεκριμένα παραδείγματα, μάθηση με βάση περιπτώσεις, λύσεις	3
Δομημένη καθοδήγηση	Δραστηριότητες βήμα προς βήμα και δομημένη υποστήριξη	1
Πόροι βασισμένοι σε επιστημονικά στοιχεία	Χρήση επικαιροποιημένων επιστημονικών γνώσεων	1
Πόροι & Υλικά	Ανάγκη για υλικά και εξοπλισμό	2
Εστίαση στις υπαίθριες δραστηριότητες	Έμφαση σε υπαίθριες δραστηριότητες/δραστηριότητες στη φύση	1
Δεξιότητες ασφάλειας	Πρόταση για εκπαίδευση στην αυτοάμυνα	1

Περίληψη – Κροατία: Η Κροατία δίνει μεγάλη έμφαση σε **πρακτικά, άμεσα εφαρμόσιμα παραδείγματα, εκπαίδευση και υλικό**, με επιπλέον έμφαση σε **προσεγγίσεις βασισμένες σε αποδεικτικά στοιχεία**.

Διακρατική σύγκριση

Κυρίαρχα θέματα σε όλες τις χώρες

- Εκπαίδευση και επαγγελματική ανάπτυξη**
 - Παρουσιάζεται σε όλες τις χώρες (με μεγαλύτερη ένταση στην Κροατία και τη Βόρεια Μακεδονία)
- Πρακτικά παραδείγματα και έτοιμο προς χρήση υλικό**
 - Ιδιαίτερα έντονα στην Κροατία και τη Βόρεια Μακεδονία
 - Παρουσιάζονται σε μέτριο βαθμό στην Κύπρο
- Ασφάλεια & δομημένη καθοδήγηση**
 - Ιδιαίτερα έντονη στην Κύπρο
 - Παρουσιάζεται στην Κροατία και τη Βόρεια Μακεδονία
- Προσαρμογή & εξατομίκευση**
 - Ιδιαίτερα έντονη στην Κύπρο και τη Βόρεια Μακεδονία

Μοτίβα ανά χώρα

- Κύπρος** → Έμφαση στην **ασφάλεια, τη δομή και τα οπτικά βοηθήματα**
- Βόρεια Μακεδονία** → Έμφαση στη **συμμετοχή των εκπαιδευτικών, την πρακτικότητα και τη συνάφεια με το πλαίσιο**

Co-funded by
the European Union

- **Κροατία** → Έμφαση σε **τεκμηριωμένα, συγκεκριμένα παραδείγματα και εκπαίδευση**

Συνολική ερμηνεία (παράγραφος αποτελεσμάτων)

Η ποιοτική ανάλυση των προτάσεων των εκπαιδευτικών αποκαλύπτει μια ισχυρή και συνεπή ζήτηση για **πρακτικούς, δομημένους και εφαρμόσιμους πόρους** για την ανάπτυξη ενός Οδηγού Δασκάλου για τη διδασκαλία με βάση τη φύση. Και στις τρεις χώρες, οι συμμετέχοντες τονίζουν την ανάγκη για **κατάρτιση και επαγγελματική ανάπτυξη**, επισημαίνοντας ένα χάσμα μεταξύ της τρέχουσας πρακτικής και της ετοιμότητας.

Στην Κύπρο, τα ευρήματα κυριαρχούνται από την ανάγκη για **σαφή δομή, οδηγίες ασφάλειας και οπτικά βοηθήματα**, αντανakλώντας ανησυχίες σχετικά με τη διαχείριση των μαθητών σε λιγότερο προβλέψιμα υπαίθρια περιβάλλοντα. Στη Βόρεια Μακεδονία, οι συμμετέχοντες δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στη **συνδημιουργία, την προσαρμογή στο πλαίσιο και την εφαρμογή στην πραγματική ζωή**, υποδηλώνοντας ότι ο οδηγός θα πρέπει να αντανakλά την πραγματικότητα των τοπικών εκπαιδευτικών συστημάτων και να εμπλέκει ενεργά τους επαγγελματίες. Στην Κροατία, η έμφαση δίνεται έντονα σε **συγκεκριμένα παραδείγματα, πρακτικές βασισμένες σε αποδεικτικά στοιχεία και υλικούς πόρους**, υποδηλώνοντας μια προτίμηση για εξαιρετικά πρακτικό, άμεσα χρησιμοποιήσιμο περιεχόμενο.

Συνολικά, τα αποτελέσματα υποδηλώνουν ότι ένας αποτελεσματικός Οδηγός για Εκπαιδευτικούς θα πρέπει να ενσωματώνει **δομημένη καθοδήγηση βήμα προς βήμα, παραδείγματα από την πραγματική ζωή, στοιχεία κατάρτισης και προσαρμόσιμες στρατηγικές**, ενώ παράλληλα θα πρέπει να αντιμετωπίζει θέματα ασφάλειας, αισθητηριακών αναγκών και πρακτικών χωρίς αποκλεισμούς. Αυτά τα ευρήματα ενισχύουν την ανάγκη για έναν **πόρο προσανατολισμένο στην πράξη, ευέλικτο και ευαίσθητο στο πλαίσιο**, ο οποίος θα υποστηρίζει τους εκπαιδευτικούς στην εφαρμογή της μάθησης με βάση τη φύση σε μαθητές με νευροδιαφορετικότητα.

Co-funded by
the European Union

Συμπέρασμα

Τα ευρήματα αυτής της μελέτης αποκαλύπτουν συνεπή μοτίβα σε όλη τη Βόρεια Μακεδονία, την Κροατία και την Κύπρο, με εκπαιδευτικά πλαίσια που χαρακτηρίζονται κυρίως από γενικά, δημόσια και αστικά περιβάλλοντα. Ενώ ένα υψηλό ποσοστό εκπαιδευτικών αναφέρει ότι εργάζεται με μαθητές με αυτισμό και άλλες νευροδιαφορετικές ιδιαιτερότητες, η εμπιστοσύνη τους στην υποστήριξη αυτών των μαθητών σε υπαίθρια ή βασισμένα στη φύση περιβάλλοντα παραμένει μέτρια, υποδηλώνοντας ένα σαφές χάσμα μεταξύ εμπειρίας και ικανότητα αντίληψης.

Οι διακρατικές διαφορές όσον αφορά τους επαγγελματικούς ρόλους και την εμπειρία διαμορφώνουν περαιτέρω τις πρακτικές εφαρμογής. Η Κροατία παρουσιάζει μεγαλύτερη εξάρτηση από τους βοηθούς διδασκαλίας, η Κύπρος διαθέτει ένα εξαιρετικά έμπειρο εκπαιδευτικό προσωπικό, ενώ η Βόρεια Μακεδονία εμφανίζει μια πιο ισορροπημένη κατανομή των επιπέδων εμπειρίας. Παρά τις διαφορές αυτές, η χρήση δραστηριοτήτων με βάση τη φύση παραμένει ανομοιογενής μεταξύ των χωρών, με τους περισσότερους εκπαιδευτικούς να τις εφαρμόζουν μόνο περιστασιακά και ένα σημαντικό ποσοστό να μην τις χρησιμοποιεί καθόλου.

Η πρόσβαση σε φυσικά περιβάλλοντα ποικίλλει επίσης, επηρεάζοντας τη σκοπιμότητα της μάθησης στην ύπαιθρο. Ενώ η Κροατία αναφέρει υψηλή προσβασιμότητα σε χώρους πρασίνου, σημαντικά ποσοστά εκπαιδευτικών στη Βόρεια Μακεδονία και την Κύπρο αντιμετωπίζουν διαρθρωτικούς περιορισμούς, οι οποίοι ενδέχεται να εμποδίζουν την τακτική εφαρμογή.

Είναι σημαντικό ότι τόσο τα ποσοτικά όσο και τα ποιοτικά ευρήματα συγκλίνουν στο να προσδιορίζουν **την ασφάλεια ως το κεντρικό μέλημα** σε όλα τα πλαίσια. Τα δεδομένα ποιότητας επισημαίνουν ζητήματα όπως ο κίνδυνος απόδρασης, η έλλειψη σαφώς καθορισμένων ορίων και η απρόβλεπτη φύση των υπαίθριων περιβαλλόντων. Ακολουθούν στενά **οι συμπεριφορικές προκλήσεις**, συμπεριλαμβανομένων των δυσκολιών στην ρύθμιση των συναισθημάτων και στη διαχείριση απροσδόκητων αντιδράσεων, καθώς και **τα εμπόδια που σχετίζονται με τις αισθήσεις**, όπως η υπερδιέγερση από θόρυβο και περιβαλλοντικά ερεθίσματα. Επιπλέον, οι εκπαιδευτικοί αναφέρουν προκλήσεις όπως η **έλλειψη δομής**, η δυσκολία στη διατήρηση της προσοχής και η ανάγκη για συνεχή επίβλεψη.

Είναι επίσης εμφανείς οι συστημικοί περιορισμοί. Οι ποιοτικές απαντήσεις τονίζουν **την ανεπαρκή κατάρτιση, την έλλειψη υποστήριξης από το προσωπικό** και την περιορισμένη ετοιμότητα για τη διαχείριση σύνθετων αναγκών σε εξωτερικούς χώρους. Στη Βόρεια Μακεδονία, οι εκπαιδευτικοί τονίζουν ιδιαίτερα την έλλειψη προσωπικού και την ανάγκη για συμμετοχή των γονέων για λόγους ασφάλειας, ενώ στην Κροατία, η έλλειψη κατάρτισης και δομημένης καθοδήγησης είναι πιο εμφανής. Στην Κύπρο, δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στην ανάγκη για σαφή δομή, οπτικά βοηθήματα και στρατηγικές επικοινωνίας.

Επιπλέον, οι εκπαιδευτικοί σε όλες τις χώρες εκφράζουν έντονη ζήτηση για **πρακτικούς, έτοιμους προς χρήση πόρους**, ενισχύοντας τα ποσοτικά ευρήματα. Τα ποιοτικά δεδομένα προσδιορίζουν την ανάγκη για βήμα προς βήμα οδηγίες, οπτικό υλικό, μελέτες περιπτώσεων και δραστηριότητες προσαρμοσμένες σε διαφορετικά επίπεδα ικανοτήτων και τοπικά πλαίσια. Υπάρχει επίσης σαφής προτίμηση για

Co-funded by
the European Union

πόρους που υποστηρίζουν **την εξατομίκευση, την ευελιξία και την εφαρμογή στον πραγματικό κόσμο**, αντί για καθαρά θεωρητικό ή ερευνητικό περιεχόμενο.

Συνολικά, η μελέτη επισημαίνει ένα συστηματικό χάσμα μεταξύ των ευθυνών των εκπαιδευτικών και της προετοιμασίας τους. Ενώ οι εκπαιδευτικοί ασχολούνται ενεργά με την υποστήριξη μαθητών με νευροδιαφορετικότητα, συχνά στερούνται της κατάρτισης, της αυτοπεποίθησης, της δομικής υποστήριξης και των πρακτικών εργαλείων που είναι απαραίτητα για την αποτελεσματική εφαρμογή της μάθησης με βάση τη φύση. Αυτό το χάσμα διαμορφώνεται από την αλληλεπίδραση **παραγόντων που σχετίζονται με τους μαθητές (συμπεριφορικές και αισθητηριακές ανάγκες), περιβαλλοντικών συνθηκών (απροβλεψιμότητα και ανοιχτό περιβάλλον) και συστημικών περιορισμών (κατάρτιση, στελέχωση και πόροι)**.

Τα ευρήματα υποδεικνύουν σαφώς την ανάγκη για την ανάπτυξη **ολοκληρωμένης, πρακτικής κατάρτισης και πόρων** που συνδυάζουν:

- υποστήριξη για τον αυτισμό
- την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς
- και μάθηση με βάση τη φύση

Μια τέτοια προσέγγιση θα πρέπει να περιλαμβάνει δομημένη καθοδήγηση, πρωτόκολλα ασφάλειας, προσαρμόσιμες στρατηγικές και παραδείγματα από την πραγματική ζωή, επιτρέποντας στους εκπαιδευτικούς να υποστηρίζουν με αυτοπεποίθηση και αποτελεσματικότητα μαθητές με νευροδιαφορετικότητα σε υπαίθρια μαθησιακά περιβάλλοντα σε διάφορα εκπαιδευτικά πλαίσια.